

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra dějin a didaktiky dějepisu

Bakalářská práce

Společenský život Kamenického Šenova v letech 1945–1989

Social life in Kamenický Šenov from 1945 to 1989

Jan Kout

Vedoucí práce: Mgr. Dušan Foltýn

Studijní program: Dějepis se zaměřením na vzdělávání

Studijní obor: Dějepis se zaměřením na vzdělávání – Matematika se zaměřením na vzdělávání

2025

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Společenský život Kamenického Šenova v letech 1945–1989* vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů, literatury a dalších zdrojů. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V dne

podpis

Poděkování:

V první řadě musím poděkovat mému vedoucímu Mgr. Dušanu Foltýnovi za vstřícné jednání, odborný dohled nad prací a cenné rady při zpracovávání práce. Dále chci poděkovat pracovníkům a pracovnícím Státního okresního archivu v České Lípě, hlavně Jaroslavě Jarolímkové, která mi věnovala mnoho času při výzkumu k této práci. Děkuji také pracovníkům a pracovnícím Kultury, městské knihovny a sklářského muzea v Kamenickém Šenově za pomoc při výzkumu k této práci. Nakonec děkuji Jitce Šmicové za pomoc s korekturou a svým rodičům za neustálou podporu.

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na společenský život Kamenického Šenova v letech 1945–1989. V práci jsou popsány instituce přispívající ke společenskému životu a jejich vývoj v průběhu let. Dále jsou popsány občanské spolky, které v těchto letech v Kamenickém Šenově existovaly a jejich zapojení do společenského života. Práce se také věnuje dalším veřejným akcím, např. přednáškám či oslavám. Cílem této práce bylo zpracovat společenský život Kamenického Šenova a přiblížit toto téma hlavně zájemcům o historii tohoto města.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kamenický Šenov, kino, kultura, muzeum, spolky, sport, veřejné akce

ANNOTATION

This bachelor thesis focuses on the social life in Kamenický Šenov from 1945 to 1989. This thesis describes the institutions contributing to social life and their development throughout the years. Furthermore, there are described the civic associations that existed in Kamenický Šenov in those years and their involvement in social life. This thesis also deals with other public events such as lectures and celebrations. The goal of this work was to process the social life in Kamenický Šenov and to bring this topic closer to those interested in the history of this town.

KEYWORDS

Kamenický Šenov, movie theater, culture, museum, associations, sport, public events

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Rozbor pramenů a literatury, výzkumné metody	7
3	Předchozí dějiny Kamenického Šenova.....	11
4	Společenský život Kamenického Šenova	14
4.1	Sklářské muzeum	14
4.2	Divadlo, koncerty	20
4.3	Kino Hvězda.....	22
4.4	Místní knihovny	27
4.5	Přednášky, slavnosti a průvody	29
4.6	Sport	37
4.7	Stravovací a ubytovací zařízení.....	47
4.8	Spolky významné pro společenský život	51
5	Závěr	58
6	Seznam použité literatury a pramenů.....	62
7	Ilustrační přílohy	67

1 Úvod

Tématem mé bakalářské práce jsem zvolil společenský život v Kamenickém Šenově v období let 1945–1989. Toto téma doposud nebylo zpracováno. Zpracovaná literatura o Kamenickém Šenově se věnuje hlavně sklářství a sklářské škole. Další literatura je pouze německá a věnuje se době předchozí. Hlavní motivací byl dnešní stav společenského života města, který není nijak významný. Cílem je zdokumentovat historii a způsob fungování kina Hvězda, sklářského muzea, městské knihovny a dalších veřejných institucí, které se ve společenském životě angažovaly. Budova Sokolovny symbolizující dřívější sportovní vyžití ve městě přinesla otázku, které sportovní spolky zde fungovaly, jak se jim dařilo a jaký ohlas měly u obyvatel města. Také chci zjistit, jak byly tyto spolky v průběhu let organizovány. Mimo sportovní spolky se v této práci budu věnovat i spolkům uměleckým, zdravotním, hasičskému spolku, spolkům starajícím se o oběti druhé světové války. Dále spolkům, které se staraly o zkrášlení města a jeho celkové vylepšení a spolkům organizující mládež a jejich aktivity. V části této práce budu zkoumat slavnosti, přednášky, výstavy a další akce, na kterých se podílela významná část obyvatel města, jak členové místních spolků, tak vedení města a jednotlivci.

Jeden z cílů této práce je ukázat způsob, kterým převzali čeští obyvatelé převážně německé město Steinschönau, a jak ho přetvořili na český Kamenický Šenov. Zda využili již vybudované infrastruktury města k provozu společenského života nebo vybudovali své vlastní zázemí. Budu se snažit zachytit i způsob vnímání sovětských spojenců před a po únoru 1948, kdy se Komunistická strana Československa dostala v Československu k moci. A také zachytit rozdíl ve společenském životě obyvatel města v době mezi lety 1945 a 1948 a v době následující.

Dále se pokusím popsat kontrolu společenského života komunistickým režimem a jeho snahám o agitaci a podmanění obyvatel Kamenického Šenova v každodenním životě, ale také při významných akcích pomocí propagandy. Budu prozkoumávat každoročně se opakující akce v kulturním světě Československa od roku 1948 do roku 1989, a jak tyto akce působily na smýšlení lidí.

Každý obyvatel města se alespoň minimálně společenského života účastnil, ať nuceně či dobrovolně. Celkovým zamýšleným výsledkem této práce je zachycení atmosféry společenského života obyvatel Kamenického Šenova, případně i jeho návštěvníků ve zkoumaných letech a nabídnout čtenáři práci, která je sestavena na základě mnoha archivních pramenů, které tvořily hlavní zdroj informací.

2 Rozbor pramenů a literatury, výzkumné metody

Hlavním zdrojem této bakalářské práce je archivní fond Městský národní výbor Kamenický Šenov, který zaznamenává veškeré dění let 1945 až 1990 a je uložen ve Státním okresním archivu v České Lípě. Tento archivní fond byl inventarizován Miloslavem Sovadinou v České Lípě v letech 2004–2005.¹ Ve fondu se nacházejí i kroniky města, které kromě let 1970 a 1971 až do roku 1986 popisují hlavní události v Kamenickém Šenově. Často jsou kroniky velmi podrobné. První poválečný kronikář města se jmenoval František Finkous. Kronikářem se stal roku 1946, tudíž rok 1945 zapisoval retrospektivně. Sám se zmiňuje, že poválečná léta byla velmi chaotická a že se toho dělo tolik, že není schopen vše do kroniky zapsat.² Jeho rukou vznikla Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945 do 1957.³ Poté vznikala další kronika od roku 1958 do 1964.⁴ Tuto kroniku také psal František Finkous, ale jako kronikář ukončil svou činnost 30. června 1960. Úřad kronikáře po něm převzal Karel Minář, učitel v Kamenickém Šenově.⁵ V roce 1968 začal zapisovat do kroniky Rudolf Houška, ředitel základní školy.⁶ Zapisoval tedy již do další knihy, která obsahuje léta 1965 až 1979.⁷ Zapsal pouze roky 1968 a 1969. V letech 1970 a 1971 nikdo do kroniky nezapisoval, a ani tyto roky nikdo nedopsal retrospektivně. V roce 1972 se psaní kroniky chopil Rudolf Waldhauser, sklář a v té době již důchodce.⁸ Další změna nastala v roce 1978, kdy rada MěNV zvolila novým kronikářem Gerharda Schimmela, rodáka z Kamenického Šenova, pracovníka n. p. Lustry a člena rady MěNV.⁹ V 80. letech se zapisovatelé kroniky střídali častěji, roku 1983 to byla Marie

¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Inventář archivního fondu*, číslo fondu: 925, číslo inventáře: 738, 1945–1990. s. XXII.

² SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 6.

³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957.

⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964.

⁵ Tamtéž. s. 62.

⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 128.

⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979.

⁸ Tamtéž. s. 171.

⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980. r. 1978. s. 2.

Krejčová,¹⁰ 1984 Stanislava Brustmannová,¹¹ a další. V 80. letech 20. století se psalo do dvou dalších kronik. Některé kroniky byly přepisovány na psacím stroji, takže se některé zápisy v nich překrývají, ale obsahově jsou zápisy totožné.¹²

V tomto fondu se nalézají i archiválie popisující rekreaci, spolky a různá sdružení, tělovýchovu, osvětovou práci, činnost místních institucí knihovny, kina, muzea, Jednotného klubu pracujících a dalších. Je zde také zaznamenána síť restauračních a podobných provozoven. Archiválie archivního fondu ilustrují celkové převzetí města po druhé světové válce Čechy a pozdější vývoj do roku 1990.

K předchozím dějinám Kamenického Šenova jsem nejvíce využil archivní fond Archiv města Kamenický Šenov, který je uložen ve Státním okresním archivu Česká Lípa, v inventáři tohoto fondu jsou Miloslavem Sovadinou stručně shrnuty dějiny Kamenického Šenova.¹³ V kronikách již zmíněného archivního fondu Městský národní výbor Kamenický Šenov se autoři taktéž několikrát o předchozích dějinách zmínili. Také jsem využil knihu Jaroslava Poláka *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, ve které se nachází dějiny Kamenického Šenova i mnohé obrazové prameny zobrazující Kamenický Šenov v historii.¹⁴ Dále o historii města existuje německá literatura, ze které jsem využil příspěvek v *Mittheilungen des Nordböhmisches Excursions-Klubs* od R. v. Zimmermanna¹⁵ a *Die kaiserlich königliche Fachschule für Glasindustrie und die mit derselben verbundene Gewerbliche Fortbildungsschule in Steinschönau* od Leo Chilly,¹⁶ tyto knihy zachycují historii sklářství a sklářské školy.

¹⁰ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika (města Kamenický Šenov)*, kartón 107, inv. č. 453, 1983–1986. s. 54.

¹¹ Tamtéž. s. 130.

¹² SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Inventář archivního fondu*, číslo fondu: 925, číslo inventáře: 738, 1945–1990. s. 35.

¹³ SOKA Česká Lípa, Archiv města Kamenický Šenov, *Inventář archivního fondu*, NAD č. 52, archivní pomůcka č. 11.

¹⁴ Jaroslav POLÁK, *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, Překlad Markéta SKÁLOVÁ, Děčín 2013.

¹⁵ R. v. ZIMMERMANN, *Gedenkschrift zum 50jährigen Bestande der k. k. kunstgewerblichen Fachschule für Glasindustrie in Steinschönau (1856–1906)*, in: *Mittheilungen des Nordböhmisches Excursions-Klubs* 1, [online], Česká Lípa 1907, [citováno dne: 31.3. 2025]. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/kvkli/view/uuid:c59a9e56-794b-4991-b357-3b3dcd18742c?page=uuid:8cc63008-e6ac-11e5-bc5e-001b21d0d3a4>.

¹⁶ Leo CHILLA, *Die kaiserlich königliche Fachschule für Glasindustrie und die mit derselben verbundene Gewerbliche Fortbildungsschule in Steinschönau. 1856-1896*, Kamenický Šenov 1896.

Německá kniha *Das Buch der Stadt Steinschönau* od kolektivu autorů zachycuje Kamenický Šenov do roku 1930,¹⁷ z této knihy jsem využil informace o některých společenských budovách. Základní údaje, jako první zmínka o městě, či původ jména jsem zjišťoval z titulů *Místní jména v Čechách*. Jejich vznik, původní význam a změny od Antonína Profouse¹⁸ a *Místopisného slovníku historického království Českého* od Augusta Sedláčka.¹⁹

Historie sklářského muzea je zpracovaná v publikaci Heleny Braunové a Miloslava Sovadiny s názvem *Sklářské muzeum Kamenický Šenov*.²⁰ Seznam výstav dokumentovaných od roku 1968 mi byl poskytnut na strojopise vytvořeném pracovnící sklářského muzea Hanou Šrámkovou. Příspěvek v *Ars vitraria* Václava Lukáše popisuje sklářské muzeum po otevření v nové budově roku 1968.²¹

Historie knihovny je popsána na jejích webových stránkách.²² Na těchto stránkách jsou dostupné i dva rozhovory s pamětnicemi Věrou Haureovou a Renatou Matyasovou, které jsem využil.

Pro obecné informace o komunistických slavnostech jsem využil *Disertační práci Komunistické slavnosti v Československu v letech 1948–1989* Jitky Sobotkové z roku 2011,²³ která popisuje, jakým způsobem využíval komunistický režim většiny veřejných akcí k propagandě.

Sjednocení sportovních spolků v jednotné organizace a jejich další vývoj po druhé světové válce popisují Marek Waic, Milena Strachová a další autoři v knize *Sport v komunistickém Československu 1945–1989*, z níž jsem využil části napsané zmíněnými

¹⁷ Heinrich BENDEL, Franz FISCHER, Adolf FRITSCHER, Rudolf HELZEL, Franz MAREŠ, Emil NEDER, August PALME, Alfred PFÜNZER, Gustav PFÜNZER, Rudolf REISSIG, Harald ULLMANN, Wilibalt WALTER, Hermann ZEH, *Das Buch der Stadt Steinschönau*, Berlín 1930.

¹⁸ Antonín PROFOUS, *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny*, Díl 4, nakl. Československá akademie věd, Praha 1957.

¹⁹ August SEDLÁČEK, *Místopisný slovník historického království Českého*, nakl. Bursík a Kohout, Praha 1909.

²⁰ Helena BRAUNOVÁ, Miloslav SOVADINA, *Sklářské muzeum Kamenický Šenov*, Kamenický Šenov 2013.

²¹ Václav LUKÁŠ, *Sklářské muzeum v Kamenickém Šenově, nová pobočka Muzea skla a bižuterie v Jablonci n. Nis*, *Ars vitraria*, 1971. s. 182–185.

²² Odkaz na stránky: <https://knihovnaksenov.webk.cz/pages/o-knihovne.html>

²³ Jitka SOBOTKOVÁ, *Komunistické slavnosti v Československu v letech 1948–1989*. [online], Olomouc 2011. Disertační práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, [citováno dne 13. 3. 2025]. Dostupné z: https://theses.cz/id/3gimy8/Disertan_prce.pdf.

autory.²⁴ Ostatní spolky popisuje znovu kronika města a další archiválie, ale také jsem využil bakalářskou práci Barbory Částové z roku 2014, která popsala dějiny Svazu osvobozenecých politických vězňů.²⁵

Fotografie, pohlednice a další obrazové prameny významných budov, které jsem v bakalářské práci použil jsou dostupné v knize Kamenický Šenov a jeho Starý hřbitov, Pomníky a lidé pod nimi pochovaní, jak vypadali, jací byli, čím se živili a kde bydleli. V této knize jsou některé budovy popsány i architektonicky, jsou zde zobrazeny a popisovány pouze budovy, ve kterých žili osoby pohřbené na starém hřbitově Kamenického Šenova. Tato kniha byla napsána šenovským rodákem Harry Palmem, editovaná verze byla vydána v roce 2018 z iniciativy Radima Váchy.²⁶ Další knihou s obrazovými prameny je kniha Kamenický Šenov na starých pohlednicích od Jaroslava Poláka, kterou jsem již zmínil. Posledním zdrojem obrazových pramenů jsou soukromé archivy, jejichž části jsou dostupné na webových stránkách Lužické a Žitavské hory.²⁷ Fotografie zachycující aktuální vzhled budov jsou vyfocené mnou.

Tato práce se nejzásadněji opírá o archivní výzkum archiválií uložených ve Státním okresním archivu Česká Lípa. Významně byla použita i sekundární literatura. Okrajově jsem využil i metodu orální historie s pamětnicemi, které ve mnou zkoumané době v Kamenickém Šenově žily. Rozhovor s pamětnicemi jsem uskutečnil 21. února 2025. Využity byly i kvalifikační práce, které se obecně věnují zkoumaným tématům.

²⁴ Marek WAIC, *Sport v komunistickém Československu 1945–1989 – Sjednocování československé tělovýchovy a sportu po druhé světové válce*, Praha 2015. ISBN 978-80-87912-38-6.

Milena STRACHOVÁ, *Sport v komunistickém Československu 1945–1989 – Organizace sportu v Československé republice v letech 1952–1989*, Praha 2015. ISBN 978-80-87912-38-6.

²⁵ Barbora ČÁSTOVÁ, *Svaz osvobozených politických vězňů v letech 1945–1948*. [online], Praha 2014. Bakalářská práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, [citováno dne 24. 3. 2025]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/67195/BPTX_2011_2_11210_0_314251_0_124267.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

²⁶ Radim VÁCHA, Alena SMOLÍKOVÁ, Uwe SOLFRONK, Roman KARPAŠ, Eva LAURINOVÁ (eds.), Harry PALME (autor), *Kamenický Šenov a jeho Starý hřbitov, Pomníky a lidé pod nimi pochovaní, jak vypadali, jací byli, čím se živili a kde bydleli*, Kamenický Šenov 2018. ISBN 978-80-87100-38-7.

²⁷ Odkaz na stránky: <http://www.luzicke-hory.cz/galerie/index.php?pg=hpksenc>.

3 Předchozí dějiny Kamenického Šenova

První zmínku o Kamenickém Šenově nalezneme v Libri confirmationum ad beneficia ecclesiastica Pragensem per archidioecesim, kde je uveden rok 1362.²⁸ V té době neslo město jméno Schonow, Schenne či jiné podobné obměny.²⁹ Město se nachází v dnešním Libereckém kraji, ale delší dobu své existence bylo úzce spojeno s Českou Kamenicí a patřilo pod českokamenické panství. Proto se později město jmenuje Kamenický Šenov. Německy se město nazývalo Steinschönau. Část názvu Stein znamená v němčině kámen. Německý název města je odvozen od pískovců, znělce a čediče, které se ve městě hojně nachází.³⁰ Již v 16. století zde existoval farní kostel a škola.³¹ Kamenický Šenov patřil k panství hradu Ostrého do 15. st., kdy připadl k panství České Kamenice. V 15. st. tak patřil Kamenický Šenov Hynku Berkovi z Dubé. Roku 1428 bylo panství prodáno pánům z Vartenberka. Vartenberkové z důvodu zadluženosti z válek s Lužičany prodali panství spolu s Kamenickým Šenovem Mikuláši Trčkovi z Lípy, od něhož se vše dostalo do rukou Salhauzů roku 1515.³²

Na počátku 17. st. koupil panství Radoslav Vchynský ze Vchynic. Jeho synovec Vilém po návratu ze studií ve Francii přivezl i jinou podobu svého rodového jména, a tím bylo Kinský, jak se rodu začalo říkat. Poté co byl zabit při chebské exekuci 1634 spolu s Albrechtem z Valdštejna byl majetek konfiskován, ale i přesto se dostal znovu do rukou Kinských.³³ Tento rod se velmi zasloužil o rozvoj zdejšího sklářství a s ním spojený obchod, díky kterému město

²⁸ Libri confirmationum ad beneficia ecclesiastica Pragensem per archidioecesim, Liber primus, ab anno 1354 usque 1362, Josef Emler (ed.), [online], Praha 1867, [citováno dne: 25. 3. 2025]. Dostupné na: <https://sources.cms.flu.cas.cz/src/index.php?s=v&bookid=1115&page=172>. s. 168.

²⁹ SOKA Česká Lípa, Archiv města Kamenický Šenov, *Inventář archivního fondu*, NAD č. 52, archivní pomůcka č. 11. s. 3.

³⁰ Antonín PROFOUS, *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny*, Díl 4, nakl. Československá akademie věd, Praha 1957. s. 276.

³¹ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 227.

³² SOKA Česká Lípa, Archiv města Kamenický Šenov, *Inventář archivního fondu*, NAD č. 52, archivní pomůcka č. 11. s. 1.

³³ Jaroslav POLÁK, *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, Překlad Markéta SKÁLOVÁ, Děčín 2013. s. 10.

vzkvétalo.³⁴ Dlouhá léta se v Kamenickém Šenově sklo pouze zušlechťovalo, donášelo se z hutě v Chříbské.³⁵ První huť ve městě vznikla až v roce 1886 společně s železnicí.³⁶

S rozvojem sklářské výroby, ale také konkurence ve světě se později sklářští řemeslníci shánějí po zručných zaměstnancích a umělcích. Začínají žádat o zřízení sklářské školy. Nejdříve byla zřízena Kreslířská nedělní škola jako součást farní školy roku 1839. Nakonec byla založena Odborná škola kreslení a modelování roku 1856 v čele s kantorem Janem Dvořáčkem.³⁷ Škola se postupně rozšiřovala o prostory i vyučované předměty a od roku 1893 funguje škola pod názvem Císařsko–královská odborná škola pro sklářský průmysl.³⁸ Sklářská škola ve městě funguje až dodnes. V době založení Odborné školy kreslení a modelování je Kamenický Šenov již sedm let městysem.³⁹ Před první světovou válkou kryla oblast Kamenického Šenova dvě třetiny sklářského vývozu z rakousko–uherské monarchie.⁴⁰ 15. srpna 1868 vypukl ve městě velký požár, který zničil mnoho domů, dokonce mu padl za oběť i dům Eliase Palmeho, lustraře, který přišel o vše, i přes to dokázal svou firmu znovu vybudovat a dostat ji na přední linii v celé monarchii.⁴¹

V Kamenickém Šenově většinu jeho existence žila německá většina obyvatel, českých obyvatel byla menšina. Titul město Kamenický Šenov získal v roce 1899.⁴² Město náleželo do oblasti Deutschböhmen, která byla společně s dalšími pohraničními oblastmi odstoupena

³⁴ August SEDLÁČEK, *Místopisný slovník historický království Českého*, nakl. Bursík a Kohout, Praha 1909. s. 866.

³⁵ *Kronika hokeje Kamenický Šenov*, soukromý archiv Jaromíra Pilného.

³⁶ Jaroslav POLÁK, *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, Překlad Markéta SKÁLOVÁ, Děčín 2013. s. 24.

³⁷ R. v. ZIMMERMANN, *Gedenkschrift zum 50jährigen Bestande der k. k. kunstgewerblichen Fachschule für Glasindustrie in Steinschönau (1856–1906)*, in: *Mittheilungen des Nordböhmisches Excursions–Klubs 1*, [online], Česká Lípa 1907, [citováno dne: 31.3. 2025]. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/kvkli/view/uuid:c59a9e56-794b-4991-b357-3b3dcd18742c?page=uuid:8cc63008-e6ac-11e5-bc5e-001b21d0d3a4>. s. 87.

³⁸ Leo CHILLA, *Die kaiserlich königliche Fachschule für Glasindustrie und die mit derselben verbundene Gewerbliche Fortbildungsschule in Steinschönau. 1856-1896*, Kamenický Šenov 1896. s. 9.

³⁹ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 280.

⁴⁰ SOKA Česká Lípa, Archiv města Kamenický Šenov, *Inventář archivního fondu*, NAD č. 52, archivní pomůcka č. 11. s. 2.

⁴¹ Jaroslav POLÁK, *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, Překlad Markéta SKÁLOVÁ, Děčín 2013. s. 20.

⁴² SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 227.

v rámci Mnichovské dohody Německu v roce 1938. Tímto začal odliv českých obyvatel z těchto oblastí a stejně tak i Kamenického Šenova. Naopak po druhé světové válce zde dochází k vysídlování německého národa, až na některé průmyslové odborníky, kteří byli často odloučeni od svých rodin a ponecháni v pohraničí. Tak tomu bylo například s významnou osobou Kamenického Šenova Harrym Palmem.⁴³ Do města se vraceli Češi, kteří z města kvůli jeho přičlenění k Třetí říši odešli, ale přicházeli i noví čeští obyvatelé. Ve městě se postupně znovu začalo se sklářstvím a dalšími aktivitami, které byly důležité k chodu města. Byly zde úspěšné snahy znovu zprovoznit sklářské muzeum, knihovny, ale i dopravu do města a další prvky infrastruktury. Během této doby zpusťlo mnoho domů, které byly v průběhu následujících let bourány nebo rekonstruovány a znovu využity.

Tato obměna obyvatel města ovšem nezměnila sklářský charakter města. Ve sklářství se dále pokračovalo. Kamenickošenovský sklářský průmysl, který byl největším finančním zdrojem celého města a jeho obyvatel kolísal spolu s finančními krizemi a válkami, ale do dnešního dne se udržel a ve městě stále několik skláren funguje. V poválečné době byla většina sklářských hutí znárodněna a sjednocena do národního podniku Lustry, který dnes sídlí v budovách areálu budovaného v 60. a 70. letech.⁴⁴ Kvůli znárodnění sklářských podniků a vysídlení německého obyvatelstva zanikl největší sklářský podnik města Elias Palme & Co., který se věnoval hlavně výrobě svítidel. Do dnešní doby stojí továrna tohoto podniku, postavená roku 1905,⁴⁵ ve městě a chátrá.

Roku 1949 při reformě okresů se město dostalo do okresu Nový Bor a roku 1960 připadlo k okresu Česká Lípa.⁴⁶

⁴³ Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

⁴⁴ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 56, 95–96, 181, 199.

⁴⁵ Datum na průčelí budovy

⁴⁶ SOKA Česká Lípa, Archiv města Kamenický Šenov, *Inventář archivního fondu*, NAD č. 52, archivní pomůcka č. 11. s. 2.

4 Společenský život Kamenického Šenova

Následující podkapitoly zachycují vývoj a činnost mnoha společenských zařízení, které se staraly o každodenní kulturní a společenský život. Důležitými institucemi byly Sklářské muzeum, kino Hvězda, místní knihovna, Sokolovna a další objekty sloužící sportu, ale také stravovací a ubytovací zařízení. Dále tyto podkapitoly zaznamenávají průběh veřejných akcí, jakými byly oslavy, přednášky, koncerty a mnohé další akce v průběhu zkoumaných let. Představí se zde přejímání mnohých aktivit českým obyvatelstvem, které v Kamenickém Šenově začalo po druhé světové válce a odsunu Němců převažovat. Důležité je také zpracování společenských aktivit pod kontrolou komunistického režimu od února roku 1948. Tento režim jednotlivé akce, ale i instituce, spolky a jednotlivce velmi ovlivňoval a formoval tak společenský život k obrazu svému. V podkapitolách nejde pouze o tyto dva aspekty, ale také o možnosti vyžití obyvatel Kamenického Šenova ve zkoumaných letech v rámci společenského života.

4.1 Sklářské muzeum

První pokusy o vytvoření sklářského muzea v Kamenickém Šenově probíhaly již před první světovou válkou, která tyto snahy přerušila.⁴⁷ Počátky městského muzea v Kamenickém Šenově se datují do roku 1923, ve kterém byl založen muzejní spolek. Ten vedl hlavně Franz Friedrich Palme. V této době byl spolek ještě německý.⁴⁸ První výstavy se pořádaly v prostorách místní sklářské školy. Velkému rozkvětu ve svých počátcích muzeum vděčí hlavně rodině Palme, ale i dalším sklářským rodinám a podnikům, které utvářely jeho sbírky svými dary. Muzeum rostlo a podařilo se pro něj získat samostatnou budovu, do které se přesunulo roku 1927. Tato budova se nacházela na dnešním Náměstí T. G. Masaryka v Kamenickém Šenově,⁴⁹ tudíž se tehdejší muzeum nacházelo v samotném srdci města. Zároveň s muzeem zde sídlil i městský archiv.⁵⁰ Budova časem přestala odpovídat potřebám muzea i archivu, jelikož

⁴⁷ Helena BRAUNOVÁ, Miloslav SOVADINA, *Sklářské muzeum Kamenický Šenov*, Kamenický Šenov 2013. s. 5.

⁴⁸ SOKA Česká Lípa, Archiv města Kamenický Šenov, *Muzejní spolek a muzeum: finanční záležitosti, ochrana při náletech*, evidenční jednotka 150, inv. č. 1859, 1938.

⁴⁹ Helena BRAUNOVÁ, Miloslav SOVADINA, *Sklářské muzeum Kamenický Šenov*, Kamenický Šenov 2013. s. 5.

⁵⁰ SOKA Česká Lípa, Archiv města Kamenický Šenov, *Inventář archivního fondu*, NAD č. 52, archivní pomůcka č. 11. s. 8.

byla malá, a také do ní začalo zatékat.⁵¹ V roce 1957 proběhla rekonstrukce této budovy.⁵² Nejvýznamnější byly hlavně sloupy u vstupu do budovy, které stály v cestě hlasům pro zbourání budovy. Tyto sloupy byly nehodou autobusu zničeny, tudíž se poté nechala strhnout celá budova.⁵³ V dnešní době z ní zůstala jen kašna s maskaronem lva.⁵⁴

Během druhé světové války byly sbírky sklářského muzea převezeny v rámci lepší ochrany před leteckými nálety do zámku hraběnky Kinské ve Sloupu v Čechách.⁵⁵ O sbírky tedy muzejní spolek musel po válce žádat. Další část skleněných exponátů byla uložena v jednom z domů v dolní části Kamenického Šenova.⁵⁶ V roce 1945 započala inventarizace a třídění sbírek. Část sbírek patřila Harrymu Palmemu, archeologovi, členu zdejšího muzejního spolku a poslednímu soukromému vlastníku firmy Elias Palme & Co. Harry Palme exponáty v roce 1944 věnoval muzejnímu spolku.⁵⁷ Po válce ovšem připadly státu,⁵⁸ ten část související se sklářstvím zapůjčil muzeu v Kamenickém Šenově.⁵⁹ Další části sbírek darovaly sklářské firmy fungující v Kamenickém Šenově, např. A. Schönbeck a spol.⁶⁰

Po válce bylo zapotřebí nové budovy pro muzeum. Vybrala se znárodněná vila Harryho Palmeho. Tato budova byla již od prvních momentů brána za neodpovídající potřebám muzea, takže se stala pouze prozatímním řešením a v jejích prostorách se započalo s inventarizací a tříděním. Kvůli problému s vhodnou budovou se otevření muzea uskutečnilo až 3. července

⁵¹ Tamtéž. s. 9.

⁵² SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 267.

⁵³ Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

⁵⁴ Ilustrační přílohy, obrázky č. 1, 2.

⁵⁵ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

⁵⁶ Tamtéž.

Helena BRAUNOVÁ, Miloslav SOVADINA, *Sklářské muzeum Kamenický Šenov*, Kamenický Šenov 2013. s. 6.

⁵⁷ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 94.

Helena BRAUNOVÁ, *Sklářské muzeum v Kamenickém Šenově – pobočka Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou*, Kamenický Šenov 1991. s. 7.

⁶⁰ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

1949.⁶¹ Tento datum se shodoval s otevřením výstavy k 90. jubileu sklářské školy.⁶² Na návrh Zdeňka Wirtha byla v tento den rozmístěna skleněná výzdoba ve většině vitrín v obchodech po Kamenickém Šenově.⁶³ Skla byla zapůjčena od zdejších firem i od samotného muzea.⁶⁴ Od roku 1949 je tedy v Kamenickém Šenově pro veřejnost otevřené odborné sklářské muzeum, které navázalo na původní městské muzeum, v prostorách bývalé rafinerie Conrath & Liebsch čp. 57.⁶⁵ Jako správce muzea byl vybrán akademický malíř a ředitel zdejší sklářské školy Ladislav Havlas. Ladislav Havlas také vypracoval odborný text přednášky, která byla přednesena prostřednictvím Československého rozhlasu, a propagovala nově otevřené muzeum. Ladislav Havlas byl vybrán z důvodu jeho odbornosti, také pracoval v budově sklářské školy, která sídlila přes ulici v čp. 56.⁶⁶

K propagaci bylo vytvořeno v průběhu let existence sklářského muzea mnoho televizních příspěvků a textů v denním tisku.⁶⁷ Samozřejmě bylo v muzeu sestaveno mnoho různých výstav, se kterými vznikaly i různé letáky a brožury k jejich propagaci.⁶⁸ V Kamenickém Šenově se nacházely ve sbírkách shromážděných po druhé světové válce i jiné než jen sklářské exponáty. Významné byly hlavně archeologické vykopávky Harryho Palmeho.

⁶¹ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 98.

⁶² Helena BRAUNOVÁ, Miloslav SOVADINA, *Sklářské muzeum Kamenický Šenov*, Kamenický Šenov 2013. s. 7.

⁶³ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

⁶⁴ Helena BRAUNOVÁ, Miloslav SOVADINA, *Sklářské muzeum Kamenický Šenov*, Kamenický Šenov 2013. s. 7.

⁶⁵ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

Ilustrační přílohy, obrázek č. 7.

⁶⁶ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 98.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

Tyto exempláře převzala muzea v Děčíně–Podmoklech, Národní muzeum, Severočeské muzeum v Liberci⁶⁹ a Státní zámek Sychrov.⁷⁰

V 60. letech vyvstal problém se smyslem existence muzea, jelikož v nedalekém Novém Boru, který byl pro výrobu skla také významný, bylo taktéž sklářské muzeum. V Novém Boru nebyly tak historicky cenné sbírky jako v Kamenickém Šenově. Nakonec i díky přesunutí sklářského muzea v Kamenickém Šenově do nové budovy, která měla pro sklářskou výrobu historický význam, bylo rozhodnuto o zachování muzea v Kamenickém Šenově. Mělo se více orientovat na historii sklářství. Muzeum v Novém Boru mělo naopak jít ruku v ruce se současnou výrobou skla a propagovat skleněné výrobky vyráběné v oblasti Novoborska.⁷¹ Na počátku 60. let se také začalo jednat o předání sklářského muzea do rukou MěNV Kamenický Šenov, který opět započal řešit nedostatečné prostory stávajícího muzea. Prostory, ve kterých muzeum sídlilo, byly potřeba pro užívání sklářskou školou, která se rozrůstala. Nejprve se sklářské škole pronajaly pouze některé prostory muzea, později se rozhodlo o předání celé budovy. Hledají se tedy prostory nové.⁷² V této době také budova čp. 57, ve které muzeum sídlilo, patřila Ministerstvu školství a osvěty, které chtělo budovu čistě pro potřeby sklářské školy.⁷³

Od 7. května 1968⁷⁴ až do přítomnosti jsou sbírky muzea zpřístupněny veřejnosti v budově čp. 69, v bývalé pobočce firmy J. & L. Lobmeyr.⁷⁵ Od přestěhování do této budovy patřilo zdejší sklářské muzeum pod muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou.⁷⁶ Muzeum nabízelo a stále ke shlédnutí nabízí stálou expozici, která se v průběhu let doplňovala.

⁶⁹ Helena BRAUNOVÁ, Miloslav SOVADINA, *Sklářské muzeum Kamenický Šenov*, Kamenický Šenov 2013. s. 7.

⁷⁰ Helena BRAUNOVÁ, *Sklářské muzeum v Kamenickém Šenově – pobočka Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou*, Kamenický Šenov 1991. s. 7.

⁷¹ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

⁷² Tamtéž.

⁷³ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Opravy a převody budovy muzea*, kartón 76, inv. č. 321, 1946–1965.

⁷⁴ Václav LUKÁŠ, *Sklářské muzeum v Kamenickém Šenově, nová pobočka Muzea skla a bižuterie v Jablonci n. Nis*, *Ars vitraria*, 1971. s. 182–185.

⁷⁵ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

Ilustrační přílohy, obrázky č. 3, 4.

⁷⁶ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

V poválečné době sestávala hlavně ze státem zapůjčených sbírek Harryho Palmeho. Část stálé expozice byla tvořena z výrobků studentů zdejší sklářské školy. Od roku 1968 tvoří stálou expozici hlavně broušené sklo, které vytváří průřez historií umění skla. Do těchto stálých sbírek řadíme sbírku města, darovanou Jílkovu sbírku a sbírku Lobmeyr.⁷⁷ Ve sklepních prostorech byla dlouho pro nahlédnutí veřejnosti vystavena díla manželů Reného a Miluše Roubíčkových, kteří v této budově také začali tvořit. V další sklepní místnosti byla vzorkovna n. p. Lustry, který také zapůjčil svítidla v místnostech v přízemí a patře.⁷⁸ Jedna z dalších suterénních místností byla určena pro klub mladých sklářů. Nakonec poslední sklepní místnost byla občasně využívána k výstavám.⁷⁹ Fungoval zde také muzejní klub, jehož členy byli převážně studenti sklářské školy, kteří skrze tento klub měli přístup k nespočtu sklářských děl, ze kterých mohli čerpat inspiraci.⁸⁰

Od přestěhování muzea do budovy čp. 69 můžeme vidět nárůst v návštěvnosti. Pro porovnání v roce 1962 do listopadu t. r. navštívilo muzeum 1554 osob, jednalo se jak o obyvatele města, tak o školní výpravy a o turisty.⁸¹ V následujícím roce se návštěvnost zvedla o pouhé čtyři osoby.⁸² Za necelý rok 1971 navštívilo muzeum 5 742 osob. Tohoto se dosáhlo propagací jak v televizi a tisku, tak ukazateli rozestavěnými podél silnic v okolí Kamenického Šenova. Také bylo zvelebeno okolí muzea, kolem kterého vznikl park a bylo vybudováno parkoviště pro pohodlné zaparkování návštěvníků.⁸³

⁷⁷ Helena BRAUNOVÁ, Miloslav SOVADINA, *Sklářské muzeum Kamenický Šenov*, Kamenický Šenov 2013. s. 8.

Helena BRAUNOVÁ, *Sklářské muzeum v Kamenickém Šenově – pobočka Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou*, Kamenický Šenov 1991. s. 9.

SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980. r. 1979. s. 30.

⁷⁸ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 125.

⁷⁹ Václav LUKÁŠ, *Sklářské muzeum v Kamenickém Šenově, nová pobočka Muzea skla a bižuterie v Jablonci n. Nis*, *Ars vitraria*, 1971. s. 185.

⁸⁰ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 125.

⁸¹ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

⁸² Tamtéž.

⁸³ Tamtéž.

Sklářské muzeum kromě stálé expozice pořádalo a pořádá specializované výstavy, které jsou často spojeny s nějakým významným výročním nebo osobností. Tyto výstavy jsou dokumentovány více až od roku 1968. Od přestěhování muzea se uchovával propagační materiál, jako plakáty nebo brožury. Z dřívějších let se propagační materiál, ze kterého se dovídáme o uspořádaných výstavách, nedochoval. Jsme tedy odkázáni na různé zprávy nebo městskou kroniku, kde se ovšem výstavám muzea moc autoři nevěnují. Tyto časově omezené výstavy se pořádaly v přízemní části muzea.

V roce 1958 se v muzeu konala neobvyklá výstava, která sestávala z reprodukcí obrazů moskevské Treťjakovské galerie.⁸⁴ V roce 1974 proběhla výstava k významnému výročí 250 let výroby českých křišťálových lustrů na Kamenickošenovsku, která návštěvníkům představovala vývoj sklářství od roku 1724, hlavně vývoj zhotovování svítidel.⁸⁵ K této výstavě byla vydána propagační brožurka, také proběhla propagace v televizi, rozhlasu atd. V tomto roce mělo muzeum veliký úspěch s téměř 12 000 návštěvníky, z nichž bylo 2 500 cizinců. V roce 1976 proběhly dvě výstavy. První byla uspořádána ke 120. výročí založení sklářské školy. A druhá byla uspořádána k 55. výročí založení KSČ. Návštěvnost muzea v tomto roce byla omezena kvůli malířským pracím a opravě dlažby, která trvala od ledna do dubna.⁸⁶ Celkově muzeum v tomto roce, i přes uzavření, navštívilo přes 12 000 osob.⁸⁷ V roce 1977 se odehrávala důležitá událost pro sklářství, kterou byl mezinárodní kongres skla v Praze. V rámci tohoto kongresu byla uspořádána výstava s názvem Sklo a světlo. Na této výstavě bylo možno shlédnout hlavně lustry n. p. Lustry Kamenický Šenov. Dále se konala pro sovětský blok důležitá akce, kterou bylo 60. výročí Velké říjnové socialistické revoluce, na jejíž počest byla uspořádána výstava v muzeu.⁸⁸ Muzeum velmi hojně spolupracovalo se sklářskou školou. Každoročně pořádaly tyto instituce výstavy maturitních prací maturantů sklářské školy.⁸⁹ Toto byly výstavy významnější či nezanesené ve strojoopisu, který zachycuje výstavy muzea let

⁸⁴ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 1.

⁸⁵ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 205.

⁸⁶ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

1968–2022. Tento strojepis byl vytvořen pracovníci sklářského muzea Hanou Šrámkovou.⁹⁰ Tento dokument jsem přiložil do ilustračních příloh.⁹¹

Můžeme tedy vidět, že tyto výstavy neprobíhaly tak často, jak je tomu v dnešní době. Jen málokdy proběhly tři výstavy za rok, spíše dvě nebo pouze jedna. Ovšem faktem je, že se na přípravu výstav využívalo mnohem více času, mohly se více promyslet do nejmenších detailů. Na výstavách bylo často spolupracováno s významnými firmami a osobami z města, ale také například s jabloneckým muzeem skla a bižuterie. To vedlo k vysoké odbornosti výstav a k jejich rozmanitosti, takže i opakovaná návštěva muzea návštěvníka vždy obohatila. Do muzea velmi často zavítali turisté z cizích zemí, muzeum se samozřejmě těšilo vysoké návštěvnosti Čechoslováků. Tato instituce byla pro celé město velmi reprezentativní a přitahovala mnoho turistů, kteří poté mohli zavítat i do ostatních částí města nebo se zde ubytovat. V dnešní době je muzeum pro veřejnost uzavřené z důvodu rekonstrukce.

4.2 Divadlo, koncerty

Divadelní hry a koncerty byly velmi častými společenskými akcemi Kamenického Šenova. Tato představení dokázala většinou přilákat mnoho návštěvníků. Divadelní hry a hudební koncerty se odehrávaly v sálech místního kina Hvězda, Lidového domu, závodního klubu Borské sklo, později přestaveného na Jednotný klub pracujících u n. p. Lustry.⁹² Občas byla tato představení součástí větších oslav, ale nejčastěji to byly samostatné kulturní akce města. Do roku 1949, kdy se obnovilo krajské zřízení, se o nejvíce divadelních představení v Kamenickém Šenově zasloužilo každoročně divadlo z Teplic-Šanova.⁹³ V roce 1947 předvedlo šest představení, například Moliérova Lakomce nebo Bič lidstva.⁹⁴ Celkově do Kamenického Šenova přijížděla divadla spíše z dnešního Ústeckého kraje, do jehož oblasti v té době město spadalo, tedy ochotníci z Benešova nad Ploučnicí, Podmokelští ochotníci. Také zde

⁹⁰ Sklářské muzeum Kamenický Šenov, *Strojepis s výstavami sklářského muzea Kamenický Šenov*.

⁹¹ Ilustrační přílohy, obrázky č. 23, 24.

⁹² SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 191.

⁹³ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 79.

Tamtéž. s. 40.

⁹⁴ Tamtéž. s. 54.

samozřejmě hrály místní ochotníci Kamenického Šenova nebo divadelní uskupení obecné a měšťanské školy či sklářské školy.⁹⁵

V roce 1948 zde hrálo i divadlo z Nového Boru, což předznamenalo další rok,⁹⁶ kdy byl Kamenický Šenov připojen do kraje Libereckého a okresu Nový Bor.⁹⁷ Tato změna přinesla větší orientaci na města v tomto kraji, hlavně právě na zmíněné okresní město Nový Bor a prokázalo se to i v kulturním životě. Od roku 1949 v Kamenickém Šenově teplické divadlo nehrálo ani jednou, naopak Borské oblastní divadlo v Kamenickém Šenově dominovalo. Hned roku 1949 sehrálo ve městě 11 představení, a to např. 13. června Fidlovačku, 28. března Kremelský orloj a další.⁹⁸ Stále zde hrála místní ochotnická divadla Kamenického Šenova či Práchně a další,⁹⁹ ale počtu představených her se nemohla vyrovnat Borskému oblastnímu divadlu.

Nejvíce divadelních a hudebních představení se odehrálo v sále kina Hvězda. Před výstavbou závodního klubu Borské sklo byl ve městě ještě jeden sál, ve kterém bylo možno provozovat větší kulturní akce, nejen divadelní hry, a tím byl Lidový dům.¹⁰⁰ Lidový dům byl dřívější název pro Sokolovnu. V Lidovém domě proběhl koncert členů Československého rozhlasu Praha s názvem Mistři harmoniky, a to 9. ledna 1946.¹⁰¹ Hrály se zde písně např. z Prodané nevěsty od B. Smetany, Jakobína od A. Dvořáka, Marinarelly od J. Fučíka a mnohé další.¹⁰² V kině v pátek 19. července 1946 proběhl také další koncert v rámci turné brněnských a pražských umělců pod záštitou Jaroslava Běhoučka s názvem Večer koncertních i lidových písní a hudby.¹⁰³ Na tomto večeru účinkovali mnozí hudebníci, například Oto Kinský, Magda Kučerová nebo Lída Hublová.¹⁰⁴

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž. s. 79.

⁹⁷ Tamtéž. s. 89.

⁹⁸ Tamtéž. s. 97.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pořádání divadelních představení, koncertů a estrád. Divadlo ve městě*, kartón 76, inv. č. 323, 1945–1971.

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Tamtéž.

Ve městě také fungoval divadelní odbor, který občas pořádal divadelní představení. Jako jedno z těchto představení uvedu představení pro mládež v kině 19. června 1952 od Jaroslava Santnera.¹⁰⁵ Ve městě byl roku 1956 postaven další sál, ve kterém se mohly konat kulturní představení, a to v budově bývalé Wormovy hospody, která byla přestavena na závodní klub Borského skla s jevištěm.¹⁰⁶ Díky jevišti zde probíhaly i koncerty a divadelní hry či plesy.¹⁰⁷ V následujících letech se v Kamenickém Šenově hrálo mnoho divadel a koncertů, využívány byly zmíněné budovy.

Koncerty probíhaly často venku při oslavách. Při oslavách byl nejvýznamnější soubor vedený Rudolfem Plešingrem, který navázal na již předválečný sklářský soubor, který poprvé hrál roku 1903. Rudolf Plešingr tento soubor vedl od roku 1919 do roku 1964. Po odchodu Plešingra soubor ještě několikrát vystoupil, ale roku 1972 zanikl.¹⁰⁸

4.3 Kino Hvězda

Počátky kina Hvězda¹⁰⁹ v Kamenickém Šenově spadají do doby první republiky. Bylo vybudováno v roce 1926 jako městské kino a divadlo podle návrhu vídeňského architekta Leo Kammela.¹¹⁰ Sál kina byl využíván nejen k promítání filmů, ale také k různým divadelním nebo hudebním vystoupením či dalším různým kulturním akcím. Promítání filmů bylo po druhé světové válce obnoveno 1. září 1945 a během zbytku roku proběhlo 69 představení.¹¹¹ V dalších letech byly většinou promítány jeden až dva filmy za den, pouze v pátky se nepromítalo. Během 50. let se počet filmových představení poměrně navýšil. Počet představení byl poté menší v době rekonstrukce kina. V letech 1946 až 1951 probíhalo průměrně 350 představení¹¹² a od

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 231.

¹⁰⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pořádání divadelních představení, koncertů a estrád. Divadlo ve městě*, kartón 76, inv. č. 323, 1945–1971.

¹⁰⁸ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 175–176.

¹⁰⁹ Ilustrační přílohy, obrázky č. 11, 12.

¹¹⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980. r. 1980. s. 49.

¹¹¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 25.

¹¹² Tamtéž. s. 43, 82, 129, 146.

roku 1952 byl počet představení kolem 500.¹¹³ V poválečné době se promítalo několik filmů určených pro Němce, kteří ve městě, většinou nuceně, zůstali. Městským národním výborům bylo často doporučováno vládou, aby na zmíněné filmy osoby německé národnosti chodily povinně, v pohraničí Československé republiky obzvláště. Tyto filmy často upozorňovaly na nelidský postup vojáků Třetí říše za války, a tím měly vyvolat odpor Němců k případné další válce či neklidu. Na filmy mohli přijít i ostatní obyvatelé města a široká veřejnost, ovšem nebyla to pro ně povinnost.¹¹⁴

Kino Hvězda se účastnilo okresních soutěží kin, ve kterých se mu občas dařilo umístit. Například v roce 1962 skončilo Kino Hvězda na třetím místě v kategorii 35 mm filmu.¹¹⁵ V roce 1962 se v okrese Česká Lípa také pořádala přehlídka festivalových filmů, které se účastnil i Kamenický Šenov se svým kinem. Tato přehlídka probíhala v týdnu od 22. do 28. července, kdy se v místním kině promítlo sedm filmů. Promítanými filmy byly *Mír tomu, kdo přichází*, *Smrt na Cukrovém ostrově*, *Dívka Rosemarie*, *Všechno zlato světa*, *Baron Prášil*, *Muž své ženy* a *Budapešťské střechy*. Každý film se promítal v jednom dni alespoň ve dvou promítacích časech. V rámci této okresní přehlídky byl Kamenický Šenov první v počtu představení, ale také návštěvníků. Dokonce předčil i Českou Lípu.¹¹⁶

V průběhu let fungování kina ovšem začaly vznikat zprávy o jeho nedostatcích, jak z důvodu špatného úklidu,¹¹⁷ tak špatné údržby, kvůli které bylo zničeno několik oken a dveří, střecha byla v nepořádku, elektroinstalace¹¹⁸ ani jeviště nebyly udržovány. Budově kina nebyla věnována dostatečná pozornost státu, kterému patřila, kvůli čemuž nebyla opravována průběžně.¹¹⁹ Všechny tyto závady vedly k rozhodnutí o celkové přestavbě kina, která neměla jen řešit špatný stav kina, ale také ho vylepšit v rámci promítání, které mělo být po přestavbě širokoúhlé. Počítalo se s vyšším zájmem o širokoúhlé promítání, takže s vyšší návštěvností

¹¹³Tamtéž. s. 168.

Tamtéž. s. 181.

¹¹⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kino – programy, provoz, opravy*, kartón 76, inv. č. 324, 1946–1988.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 200–201.

filmových představení. Proto začal vznikat projekt na přestavbu kina v roce 1963,¹²⁰ která měla začít roku 1968.¹²¹

V květnu roku 1963 se promítaly např. filmy Baron Prášil, Dva životy, Život bez kytary nebo Bílá nemoc. Pro děti pak např. V zrcadle bílých hor. V kině se hrálo stále stejně. Představení probíhala každý den v týdnu kromě pátku, o nedělích v patnáct hodin se promítalo pro děti, naopak večerní promítání bylo dětem nepřístupné.¹²² Nedělní představení pro děti byly od dubna roku 1956 provozovány sklářským podnikem Severosklo, bývalá Rücklova huť.¹²³ Z dubna roku 1969 se zachoval program promítání filmů.¹²⁴ Promítání probíhalo stále stejně jako v roce 1963, tedy každý den až na pátek. Jen pro děti se nepromítalo od patnácté hodiny, ale od deváté ranní.¹²⁵

Provozovatelům kina Hvězda se v této době moc nedařilo odhadovat počet diváků, který za předem daný úsek navštíví prostory kina za účelem shlédnutí filmu. Například v roce 1969 ve druhém čtvrtletí, tedy od dubna do června byla předpokládaná návštěvnost kina 14 500 diváků a odhad tržeb tedy byl 31 500 Kčs. Do kina ovšem přišlo na promítání filmů celkem 18 998 diváků (130 % předpokladu) a vydělali tím kinu přes 58 000 Kčs (186 %). Takže se kinu dařilo velmi dobře. Touto vysokou návštěvností se dokonce přesáhl plán tržeb do září t. r., ve kterém se kino zavřelo z důvodu započetí rekonstrukce.¹²⁶ Ještě před uzavřením kina v září 1969 proběhla od 28. srpna do 7. září přehlídka filmů z XX. Filmového festivalu pracujících.

V době rekonstrukce kina Hvězda probíhal náhradní provoz v místnosti v budově čp. 47 nazvané Na Růžku. Tato budova se nachází na rohu dnešní Oldřichovské a Havlíčkovy ulice. Místnost pro náhradní promítání filmů se musela upravit, aby lépe vyhovovala potřebám diváků

¹²⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kino – programy, provoz, opravy*, kartón 76, inv. č. 324, 1946–1988.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Tamtéž.

¹²³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 240.

¹²⁴ Ilustrační přílohy, obrázky č. 20, 21, 22.

¹²⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kino – programy, provoz, opravy*, kartón 76, inv. č. 324, 1946–1988.

¹²⁶ Tamtéž.

a personálu.¹²⁷ Tuto místnost propůjčil bezplatně n. p. Lustry na dobu rekonstrukce budovy kina. V těchto místnostech tedy započal náhradní provoz kina od 1. listopadu 1969.¹²⁸

V roce 1970 z důvodu menší kapacity náhradní místnosti na promítání a zmenšené frekvenci promítání filmů sice klesly výdělky kina, ale dále byla reálná návštěvnost a tržby vyšší, než bylo očekáváno. Například v březnu t. r. přišlo 172 % očekávaných návštěvníků.¹²⁹ Bohužel s přestavbou kina nebylo započato podle plánů, a ještě v roce 1974 se v původním kině nic nezměnilo a správa kina ji jen urgovala. V roce 1974 byla návštěvnost kina poměrně nízká, očekávaná návštěvnost se nenaplnila, tudíž ani tržby. Za tento rok se promítalo mnoho filmů pro žáky základních škol a děti ze škol mateřských, ale také speciální filmy např. pro zahrádkáře.¹³⁰ Od roku 1974 se této náhradní místnosti začalo říkat Mini kino. V tomto roce také probíhalo významné výročí, související se sklářským městem Kamenický Šenov, a to 250. výročí výroby lustrů v Kamenickém Šenově. K tomuto výročí bylo pro zaměstnance místních sklářských podniků a žáky škol uspořádáno mezi 2. a 6. zářím filmové představení, při kterém bylo promítáno několik filmů týkajících se jak historie skla a sklářské výroby, tak propagaci sklářské výroby.¹³¹ Práce na rekonstrukci kina začaly probíhat v září 1976.¹³² Rekonstrukce trvala do roku 1980.¹³³ Téhož roku tedy započalo širokoúhlé¹³⁴ promítání filmů v budově kina Hvězda a prvním promítnutým filmem byl film *Sólo pro starou dámu*. Přestavbou také vznikl prostor pro kavárnu, ve které se mohli návštěvníci občerstvit.¹³⁵

Kolem kina se vytvořil také Filmový klub, který pořádal promítání mnoha filmů v průběhu let fungování kina. Většinou pořádal jedno představení měsíčně. Na klubová představení ovšem mohli přijít pouze členové samotného klubu. Do klubu mohli podávat přihlášky všichni kteří dosáhli 15 let věku. Tento klub dokonce hodnotil celkově filmy pomocí vstupenek návštěvníků, kteří vždy hodili svou vstupenku do schránek podle toho, jak se jim

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Tamtéž.

¹³³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980. r. 1980.

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ Tamtéž.

film líbil nebo nelíbil.¹³⁶ Filmový klub v dalších letech začal prodělavat, a to kvůli placení nájemného v kině, které dříve nebylo požadováno. Začalo se tedy uvažovat o jeho zrušení. Nakonec dostal podporu od MěNV a fungoval dál.¹³⁷

Po znovuotevření kina, i přes mnoho mimořádně vysílaných představení, nebyly tržby dostatečně vysoké a návštěvnost také nenaplnovala očekávání. Kamenický Šenov nepatřil mezi významně rekreační města, tudíž většina návštěvníků kina byli jeho obyvatelé.¹³⁸ Kino pokračovalo v promítání filmů až do roku 2012. V tomto roce se promítání ukončilo z toho důvodu, že kino nebylo digitalizováno a nebylo tedy možné promítat aktuální filmy, které se dodávaly právě jen ve zdigitalizované formě. Až v roce 2015 proběhla částečná digitalizace kina. Kino v dnešní době promítá filmy pouze příležitostně. Od roku 2016 se jednou ročně pořádá filmový festival, který trvá jeden týden a diváci mohou vidět více filmů. Budova kina se občasné využívá pro kulturní akce.¹³⁹

Kino Hvězda v letech 1945–1989 by se tedy dalo přirovnat k dnešním menším městským kinům svým společenským postavením i aktivitou. Filmy do kina přicházely s lehkým zpožděním oproti kinům větších měst, za to byla představení cenově dostupnější, a mohli na ně chodit všichni obyvatelé.¹⁴⁰ Kino bylo také hojně využíváno při příležitostech různých slavností, jak je zmíněno v dalších kapitolách. Nemałym problémem bylo vlastnictví kina, které po druhé světové válce znárodněním připadlo státu, a to ze dvou důvodů. Prvním důvodem byla menší pozornost věnovaná opravám kina, což v průběhu let znamenalo stav budovy. Druhým důvodem bylo plánování akcí v kině, které bylo jedním z nejlepších společenských sálů ve městě. Filmy se zde hrály většinu dní v týdnu. Pokud tedy chtěla nějaká organizace nebo samotný MěNV pořádat nějakou akci v den, kdy měl být promítán film, složitě se to domlouvalo a někdy uvolnění kina ani dohodnuto nebylo. Kamenický Šenov tím přišel o mnoho kulturních akcí, o které mohl být větší zájem než o filmy, jako třeba o návštěvy divadel z jiných měst či mimoměstských spolků nebo koncerty a další. Zároveň když bylo zrušeno promítání filmu, tak ušlé zisky musely být uhrazeny městem či pořadatelem. Do

¹³⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kino – programy, provoz, opravy*, kartón 76, inv. č. 324, 1946–1988.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ Neznámý autor, *Kino Hvězda*, [online], Kamenický Šenov, [citováno dne 3. 4. 2025]. Dostupné z: <https://www.kamenicky-senov.cz/kultura-a-sport/kino-hvezda/>.

¹⁴⁰ Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

československých kin se dostávalo i mnoho filmů ze západních zemí jako Francie, Velké Británie a dalších, dobře navštěvované byly i československé filmy. Velký důraz byl kladen na filmy sovětské, které ovšem často neměly tak vysokou návštěvnost jako filmy západní či československé.¹⁴¹

4.4 Místní knihovny

V prvopočátku knihovny Kamenického Šenova existovaly dvě bibliotéky, německá a sklářská, které společně začaly tvořit knihovnu.¹⁴² Před rokem 1938 ve městě existovala i česká veřejná knihovna s čítárnou.¹⁴³ Během druhé světové války bylo mnoho českých knih zničeno. Tyto knihy byly v té době uloženy v české škole, kde byli zároveň ubytováni váleční uprchlíci, kteří knihy, o které nebyl zájem, velmi poškodili.¹⁴⁴ Dochovalo se tak 1439 svazků, které ovšem nebyly v dobrém stavu.¹⁴⁵ 1. ledna 1946 byla zahájena činnost místní městské lidové knihovny¹⁴⁶ pod vedením knihovníka Josefa Janury.¹⁴⁷ Během měsíce ledna Janura shromáždil české knihy ze školy, kde byly uloženy, ale také od obyvatel města. A 30. ledna 1946 tak byla knihovna pro obyvatele Kamenického Šenova otevřena.¹⁴⁸

Josef Janura vedl knihovnu až do roku 1980, kdy ho vystřídala Milena Kramářová.¹⁴⁹ Knihovna se postupně rozšiřovala o knihy a další tiskoviny. Knihovna sídlila v prostorách

¹⁴¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kino – programy, provoz, opravy*, kartón 76, inv. č. 324, 1946–1988.

¹⁴² Heinrich BENDEL, Franz FISCHER, Adolf FRITSCHKE, Rudolf HELZEL, Franz MAREŠ, Emil NEDER, August PALME, Alfred PFÜNZER, Gustav PFÜNZER, Rudolf REISSIG, Harald ULLMANN, Wilibalt WALTER, Hermann ZEH, *Das Buch der Stadt Steinschönau*, Berlín 1930. s. 55.

¹⁴³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Místní lidová knihovna – zřízení, vybavení, činnost*, kartón 76, inv. č. 331, 1976–1982.

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 43.

¹⁴⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Místní lidová knihovna – zřízení, vybavení, činnost*, kartón 76, inv. č. 331, 1976–1982.

¹⁴⁸ Tamtéž.

Ilustrační přílohy, obrázek č. 8.

¹⁴⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980. r. 1980.

dnešní obřadní síň.¹⁵⁰ Tato budova se nalézala na někdejší Stalinově třídě¹⁵¹ čp. 245.¹⁵² V roce 1975 se začalo na žádost knihovníka uvažovat o otevření pobočky knihovny v dolní části města, jelikož obyvatelé této části měli knihovnu daleko.¹⁵³ Toho bylo docíleno 23. listopadu 1977,¹⁵⁴ kdy se v domě čp. 112 ve Smetanově ulici otevřela nová pobočka ve dvou místnostech.¹⁵⁵

V knihovně se občasně pořádaly kulturní akce, např. 2. února 1978 v ní proběhl hudební večer.¹⁵⁶ Dále zde probíhalo mnoho přednášek. K propagaci knihovny byly pořádány besedy pro žáky základní školy, které měly rozšířit základnu čtenářů v řadách dětí.¹⁵⁷ V roce 1987 se otevřela místní lidová knihovna i v místní části Prácheň v prostorách agitačního střediska Prácheň.¹⁵⁸ Pobočka městské lidové knihovny v dolní části Kamenického Šenova se v roce 1987 přestěhovala do Huťské ulice čp. 950.¹⁵⁹ Tato pobočka byla ovšem již v roce 1989 uzavřena z důvodu zatékání do místnosti jak při deštích, tak při tání sněhu, což vedlo k ničení knih.¹⁶⁰ Od té doby se knihovna v dolní části města nenachází. V roce 2004 se přestěhovala knihovna do prostor, ve kterých sídlí dodnes.

Další knihovna se nacházela v již zmíněné budově Na Růžku. Tato knihovna byla provozována n. p. Lustry, který celou budovu vlastnil a provozoval. Nejenže zde probíhaly schůze pracovníků firmy, ale také zde byly kulturní místnosti, knihovna, již zmíněná promítací místnost v době rekonstrukce kina, televizní místnost, ve které byla možnost se dívat na televizi.

¹⁵⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Peněžní ústavy a úřady v Kamenickém Šenově – zřízení poboček*, kartón 48, inv. č. 195, 1945–1949.

¹⁵¹ Dnešní ulice 9. května.

¹⁵² Drahomíra LIPTÁKOVÁ, *Příspěvek k historii místní knihovny*. [online], Kamenický Šenov 2015, [citováno dne 1. 4. 2025]. Dostupné z: <https://knihovnakšenov.webk.cz/pages/o-knihovne.html>.

¹⁵³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Místní lidová knihovna – zřízení, vybavení, činnost*, kartón 76, inv. č. 331, 1976–1982.

¹⁵⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 270.

¹⁵⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Místní lidová knihovna – zřízení, vybavení, činnost*, kartón 76, inv. č. 331, 1976–1982.

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ Tamtéž.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž.

Byl zde kulečník či prostory pro šachistický kroužek.¹⁶¹ V Jílkově huti byla provozována další knihovna hlavně pro zaměstnance této sklářské firmy. Nejdříve fungovala v budově poblíž hutě, nakonec se přesunula přímo do místností Jílkovy hutě, kde se začal výběr knih více rozrůstat.¹⁶²

Knihovník Josef Janura se zasloužil nejen o dlouholetý provoz knihovny, ale také o jeden z městských parků, a to o dnešní Janurův park. Tento park se nachází nad šenovským potokem mezi ulicemi Lidická a Odboje. Tento park budoval Janura společně se svými žáky v rámci zvelební okolí školních dílen, které se v té době nacházely v budově čp. 244.¹⁶³ Když se park slavnostně otevřel, tak byl nazván parkem Pionýrů.¹⁶⁴

4.5 Přednášky, slavnosti a průvody

V poválečných letech se musel kulturní a společenský život obnovovat stejně jako instituce města, ale i vše ostatní ve městě. Většina obyvatel ocenila společenské akce, protože to byla možnost odreagování od práce v podniku či doma. V minulém století byl spolkový život, ale také společenské akce pořádané různými spolky, svazy a dalšími uskupeními způsob, kterým se člověk řadil do společnosti a byl to způsob kontaktu s ostatními obyvateli města. Lidé žijící v Kamenickém Šenově tak tvořili mnoho spolků a jiných společenských útvarů. I propaganda komunistického režimu stála za mnohými akcemi ve městě, které obohacovaly společenský život města. Pro propagandu bylo využíváno slavností, výročí a dalších kulturních akcí, které měly idealizovat komunistický režim a jeho myšlenky. Slavnosti ovšem nebyly nijak spontánní, naopak se často jednalo o kontrolované a naplánované akce.¹⁶⁵ I pro tento fakt se slavnostních akcí často účastnilo méně lidí, pokud účast nebyla povinná. Nejvyšší návštěvnost slavností byla roku 1968, kdy se v rámci Akčního programu zaručila svoboda slova a zrušila se tím cenzura. Neoblíbené slavnosti se pro mnoho lidí staly možností vyjádřit svůj pravý názor. Následná normalizace tyto tendence zničila. Slavnosti poté často byly taková prázdna schránka,

¹⁶¹ Svědectví paní Věry Hauerové. [online], [citováno dne 1. 4. 2025]. Dostupné z: <https://knihovnaksenov.webk.cz/pages/o-knihovne.html>.

¹⁶² Svědectví paní Renaty Matyasové. [online], [citováno dne 1. 4. 2025]. Dostupné z: <https://knihovnaksenov.webk.cz/pages/o-knihovne.html>.

¹⁶³ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 40.

¹⁶⁴ Tamtéž. s. 29.

¹⁶⁵ Jitka SOBOTKOVÁ, *Komunistické slavnosti v Československu v letech 1948–1989*. [online], Olomouc 2011. Disertační práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, [citováno dne 13. 3. 2025]. Dostupné z: https://theses.cz/id/3gimy8/Disertan_prce.pdf. s. 28.

kteří se lidé účastnili z povinnosti, místo toho, aby se aktivně zapojovali. Společenské akce tedy často splňovaly jen cíl agitace a ideového působení.¹⁶⁶

V obsahu společenských akcí lze vidět v průběhu mnou zkoumaných let rozdíl. V době před únorem 1948 byly například tématem přednášek významné osobnosti doby 1. republiky Československého státu. 13. září 1947 přednášel Karel Minář o T. G. Masarykovi, 27. května téhož roku František Finkous o Edvardu Benešovi a jeho díle. Nebo 7. března Rudolf Houška o T. G. Masarykovi a jeho následování.¹⁶⁷ I v roce 1948 je přednášeno o Edvardu Benešovi, a to 27. května Ludmilou Bergerovou a 8. září Františkem Finkousem. I o T. G. Masarykovi proběhla přednáška 6. března od Františka Kohouta.¹⁶⁸ Již o rok později se žádná z přednášek nevěnuje osobám ani době první republiky, proti které se komunistický režim vymezoval. Od té doby je na přednáškách věnována pozornost hlavně politickým tématům, např. v roce 1949 IX. sjezdu Komunistické strany Československa.¹⁶⁹ Často je zde také věnována pozornost různým nemocem či zdravotnictví, např. 1. června 1949 proběhla přednáška o pohlavních nemocech.

Největší úspěchy ze všech témat přednášek po únoru 1948 měly přednášky zdravotnické, které často přednášeli lékaři z České Kamenice a jiných měst, například 7. ledna 1955 primář českokamenické nemocnice doktor Vítek o žaludečních vředech.¹⁷⁰ Přednášky se věnovaly mnohým tématům, například vesmíru, zahradnictví, sportu¹⁷¹ nebo Sovětském svazu, o kterém proběhla přednáška 17. listopadu 1956 s názvem O mírové politice SSSR.¹⁷²

Časté problémy nejen s přednáškami nastaly, když bylo uspořádáno více akcí naráz, obyvatelstvo, které se akcí běžně účastnilo se tak rozdělilo a na obou akcích jich bylo málo. Toto nastalo např. v roce 1958, kdy byly otevřeny dvě výstavy ve stejný čas, těmi byly výstava fotografií *Život kolem nás* a výstava reprodukcí obrazů z moskevské Tret'jakovské galerie.¹⁷³

¹⁶⁶ Tamtéž. s. 28–29.

¹⁶⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 53.

¹⁶⁸ Tamtéž. s. 78.

¹⁶⁹ Tamtéž. s. 98.

¹⁷⁰ Tamtéž. s. 204.

¹⁷¹ Tamtéž. s. 235.

¹⁷² Tamtéž. s. 224.

¹⁷³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov, 1958–1964*, Kamenický Šenov. s. 1.

Dalším případem byl 7. leden 1955, kdy bylo nařízeno zemědělským odborem Okresního národního výboru a zdravotním odborem uspořádat přednášky. Tyto přednášky by jinak byly nejspíše naplánovány Osvětovou besedou města tak, aby se nekryly a navštívilo je tak více obyvatel.¹⁷⁴ Taky se tak stalo 11. ledna 1958 s plesy. Ples TJ Jiskry probíhal v sálu Sokolovny, sklářský ples v závodním klubu Borské sklo. Plesy byly ovšem tak masově navštěvované akce, že si naopak tanečníci na plesech chválili místo navíc.¹⁷⁵ V Kamenickém Šenově je často vidět snaha zajišťovat mnoho akcí, až se to v některých případech nevyplatilo. Podobná situace nastávala např. i v obchodní síti, ve které MěNV chtěl co nejvíce obchodů po celém městě, ovšem nakonec byl nedostatek pracovníků, kteří by obchody obsluhovali.¹⁷⁶

Od roku 1956 se začaly pořádat i akce pro obyvatele města s německou národností, například přednáška Svazu československo–sovětského přátelství *Die Reise nach Krym* 22. ledna 1956. Započala se tak snaha ze strany města o jejich integraci.¹⁷⁷

Veřejné oslavy byly také rozdílné před únorem 1948 a po něm. Oslavy byly často pořádány k významným výročím historických událostí, ale také při příležitosti otevření nových podniků či jiných institucí.

Jako první poválečná oslava proběhla 5. července 1945 Husova oslava v rámci které vyrazil průvod od Masarykovy školy¹⁷⁸ za zvuku hudby městského hudebního souboru Rudolfa Plešingra. Tento průvod dorazil do cíle k Panské skále, kde byl zapálen slavnostní oheň, pronesly se projevy a byla zahrána hudba. Poté se průvod vydal stejnou cestou zpět.¹⁷⁹ Stejného

¹⁷⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 204–205.

¹⁷⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov, 1958–1964*, Kamenický Šenov. s. 2.

¹⁷⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Zprávy komise obchodu, rozborů zásobovací situace, obchodní sítí, stav budov a vybavení obchodů*, kartón 69, inv. č. 273, 1961–1990.

¹⁷⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 232.

¹⁷⁸ Po válce se zdejší školy nazvaly Masarykova a Benešova, v dnešní době se nazývají dolní a horní kvůli své poloze. Dolní, dříve Masarykova nebo měšťanská škola byla v předešlé době českou školou. V dnešní době je dolní škola uzavřena. Horní, dříve Benešova či obecná škola byla v předešlé době školou německou. Tato škola dodnes funguje. Názvy Masarykova a Benešova byly zrušeny ve 40. letech 20. st.

SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 158.

¹⁷⁹ Tamtéž. s. 20.

roku byl obnoven provoz škol města, které byly po válce opraveny. 22. září proběhla slavnost k jejich znovuotevření s hudebním doprovodem nymburského Hlaholu. Znovu otevřena byla i sklářská škola.¹⁸⁰

V době před únorem 1948 probíhaly ve městě slavnosti vzpomínající na dobu První republiky, např. tryzna za T. G. Masaryka 14. září 1945 v Sokolovně, oslava 28. října,¹⁸¹ oslavy narozenin prezidenta Beneše a další.¹⁸² I v oslavách lze vidět popularita Sovětského svazu, a tak zde probíhají např. oslavy výročí Velké říjnové socialistické revoluce 7. listopadu 1945, při které vystoupil v kině Hvězda významný ruský pěvec Konstantin Karenin a další.¹⁸³ Na tento koncert ruských a českých operních árií a národních písní se prodávaly lístky i v předprodeji, přesto se ho neúčastnilo tolik obyvatel, kolik se očekávalo.¹⁸⁴ Dále oslava výročí Rudé armády a další.¹⁸⁵

Od února 1948 byly oslavy spojené s 1. republikou omezovány, až se úplně vytratily, naopak se pozornost přesunula na výročí spojené se Sovětským svazem a socialismem. Některé svátky a výročí slavené v předešlých letech, které se nevěnovaly opěvování nové vlády a její ideologie byly ovlivněny, aby tomu tak bylo. To se stalo například s Husovou oslavou. Husova otázka byla prezentována jako třídní boj pracujícího lidu proti feudálům a církvi. Tak tomu bylo i v Kamenickém Šenově, dokud nebyl svátek 6. července celostátně zrušen roku 1975.¹⁸⁶

Oslav v Kamenickém Šenově v letech 1948–1989 bylo mnoho, výročí narození i úmrtí významných osobností východního bloku jako Stalina, ale hlavně V. I. Lenina, největších rozměrů dosahovaly oslavy kulaté. Dále byly oslavy organizovány na mezinárodní dny, jakými byly např. Mezinárodní den dětí, Mezinárodní den žen, Den učitelů atd. V rámci Mezinárodního

¹⁸⁰ Tamtéž. s. 19.

¹⁸¹ Tamtéž. s. 20.

¹⁸² Tamtéž. s. 39.

¹⁸³ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pořádání divadelních představení, koncertů a estrád, divadlo ve městě*, kartón 76, inv. č. 323, 1945–1971.

¹⁸⁴ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 21.

¹⁸⁵ Tamtéž. s. 39.

¹⁸⁶ Jitka SOBOTKOVÁ, *Komunistické slavnosti v Československu v letech 1948–1989*. [online], Olomouc 2011. Disertační práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, [citováno dne 13. 3. 2025]. Dostupné z: https://theses.cz/id/3gimy8/Disertan_prce.pdf. s. 96–97.

dne dětí, který se většinou pořádá 1. června, se dětem dostalo od MěNV občerstvení,¹⁸⁷ často oslavy pokračují i v následující dny, při kterých jsou pro děti připraveny soutěže,¹⁸⁸ za které získávaly odměny věnované místními podniky. Také byla uspořádána tělovýchovná či branná představení např. místním Svazarmem.¹⁸⁹ V pozdější době byl oddílem kopané pořádán turnaj v malé kopané pro žáky.¹⁹⁰ Pro děti i dospělé probíhaly pravidelně poutě. V roce 1971 Sdružení rodičů a přátel školy, Jednotný klub pracujících a MěNV uspořádalo jednu v rámci oslav Mezinárodního dne dětí ve dnech 26. a 27. června. Bylo zajištěno občerstvení, atrakce a soutěže.¹⁹¹ Při Mezinárodních dnech žen se běžně v podnicích pro ženy pořádaly besedy, schůze a menší oslavy. Žáci místních škol navštěvovali ženy s blahopřáními. Vyzdvihovala byla rovnocenná role ženy, hlavně v ohledu pracovním.¹⁹²

Důležité svátky komunistického režimu a oslavy související s nimi byly spojeny s historickými událostmi. Oslavy československo–sovětského přátelství, které se začaly pořádat jako poděkování Sovětskému svazu za pomoc ve druhé světové válce. Oslavy trvaly zhruba měsíc v říjnu a listopadu, a proto se jim začalo říkat Měsíc československo–sovětského přátelství. V rámci těchto oslav probíhal i již zmíněný den Velké říjnové socialistické revoluce. V předvečer výročí VŘSR, tedy 6. listopadu probíhal od roku 1953 lampionový průvod.¹⁹³ V roce 1959 byla cílem lampionového průvodu Panská skála, kde byla zapálena vatra. Na těchto oslavách proběhl většinou projev stranického funkcionáře, který pojednával o významu

¹⁸⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 246.

¹⁸⁸ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Místní noviny: Zpravodaj MěNV Kamenický Šenov, Šenovské listy*, kartón 77, inv. č. 337, 1968–1989, 1990.

¹⁸⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 246.

SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 31.

¹⁹⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika (města Kamenický Šenov)*, kartón 107, inv. č. 453, 1983–1986. s. 101.

¹⁹¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pořádání divadelních představení, koncertů a estrád, divadlo ve městě*, kartón 76, inv. č. 323, 1945–1971.

¹⁹² SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 237.

¹⁹³ Jitka SOBOTKOVÁ, *Komunistické slavnosti v Československu v letech 1948–1989*. [online], Olomouc 2011. Disertační práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, [citováno dne 13. 3. 2025]. Dostupné z: https://theses.cz/id/3gimy8/Disertan_prce.pdf. s. 43–44.

historické události a o kvalitách Sovětského svazu, například o jeho snahách zachovat ve světě mír.¹⁹⁴ K výročí VŘSR, ale i ostatním akcím byly často pořádány tematické přednášky, filmová představení či výstavy.

Nejvýznamnějším měsícem v Československu v letech 1948–1989 můžeme nazvat měsíc květen. V tomto měsíci se konaly dvě velmi důležité oslavy, kterými byl 1. máj a 8. květen, jako den osvobození Československa Rudou armádou. 1. máj se slavil na počest boje dělníků v Chicagu roku 1886. Dodnes se jedná o svátek práce. Oslavy 1. máje nebyly novinkou, ale slavily se v Československu již za první republiky.¹⁹⁵ Od roku 1948 se staly tyto prvomájové oslavy největšími v celém východním bloku, takže byly také nejvíce podporovány Sovětským svazem a všemi členskými státy jeho sféry vlivu.¹⁹⁶ Na prvního máje se v Kamenickém Šenově pořádala průvod, v jehož čele stáli vlajkonoši, následovaní Lidovými milicemi, městskými funkcionáři, pionýry, sportovci, zástupci podniků a dalšími obyvateli města. Často se v davu vyskytovaly transparenty s různými hesly i nazdobená auta. Průvodů v Kamenickém Šenově se často účastnili i obyvatelé Práchně a Nového Oldřichova¹⁹⁷ či Horního Prysku.¹⁹⁸ Průvody nejčastěji vedly z křižovatky Marxovy ulice a někdejší Stalinovy třídy,¹⁹⁹ od dolní školy²⁰⁰ nebo z ulice náměstí Míru²⁰¹ a za hudby jednoho z městských souborů končily na někdejším Náměstí

¹⁹⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov, 1958–1964*, Kamenický Šenov. s. 38.

¹⁹⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Místní noviny: Zpravodaj MěNV Kamenický Šenov, Šenovské listy*, kartón 77, inv. č. 337, 1968–1989, 1990.

¹⁹⁶ Jitka SOBOTKOVÁ, *Komunistické slavnosti v Československu v letech 1948–1989*. [online], Olomouc 2011. Disertační práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, [citováno dne 13. 3. 2025]. Dostupné z: https://theses.cz/id/3gimy8/Disertan_prce.pdf. s. 53–54.

¹⁹⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 452, 1980–1983.

¹⁹⁸ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 126.

¹⁹⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Oslavy státních svátků a výročí -1. máj, VŘSR, osvobození*, kartón 78, inv. č. 346, 1961–1975.

²⁰⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 31.

²⁰¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika (města Kamenický Šenov)*, kartón 107, inv. č. 453, 1983–1986. s. 272.

Revoluce,²⁰² kde proběhl projev a občas také koncert.²⁰³ Následující program 1. máje se v průběhu let lišil, v roce 1954 je uspořádána veselice na louce u Sokolovny,²⁰⁴ nejčastěji proběhla veselice přímo uvnitř Sokolovny nebo v jiných společenských prostorech.²⁰⁵ Roku 1955 odpoledne proběhla estráda.²⁰⁶ Odpoledne tohoto svátku nejčastěji vyplňovaly sportovní akce na fotbalovém hřišti U Lesa.²⁰⁷ Obyvatelé města také zdobili své domy, např. vlaječkami v oknech.²⁰⁸ Zajímavý byl rok 1965. V tomto roce při tradičním průvodu městem nehrála místní dechová hudba. Stalo se tak z důvodu odplaty, kvůli tomu, že v plesové sezoně na počátku roku hudebníci nebyli pozváni ani na jeden ples, aby ho provázeli svou hudbou. Tak se 1. máj obešel bez hudby.²⁰⁹

V rámci propagandy komunistického režimu hrál také důležitou roli Vítězný únor. Vztahoval se k uchopení moci Komunistickou stranou Československa v roce 1948.²¹⁰ Tak se od roku 1949 začíná v Kamenickém Šenově slavit Vítězný únor na památku 25. února 1948.²¹¹ Během dne oslav se promítal film v kině Hvězda, před ním vyslechli občané projev člena OV

²⁰² SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 31.

Dnešní Náměstí T. G. Masaryka.

²⁰³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 213.

²⁰⁴ Tamtéž. s. 187.

²⁰⁵ Tamtéž. s. 231.

²⁰⁶ Tamtéž. s. 214.

²⁰⁷ Tamtéž. s. 262.

²⁰⁸ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 452, 1980–1983.

Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Místní noviny: Zpravodaj MěNV Kamenický Šenov, Šenovské listy*, kartón 77, inv. č. 337, 1968–1989, 1990.

²⁰⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 23.

²¹⁰ Jitka SOBOTKOVÁ, *Komunistické slavnosti v Československu v letech 1948–1989*. [online], Olomouc 2011. Disertační práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, [citováno dne 13. 3. 2025]. Dostupné z: https://theses.cz/id/3gimy8/Disertan_prce.pdf. s. 45–46.

²¹¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 97.

KSČ.²¹² Někdy film vystřídal koncert²¹³ či divadelní hra²¹⁴ nebo ve stejném prostoru proběhla veřejná schůze spojená s estrádou.²¹⁵ V den oslav se ve městě schůzovalo, hlavní schůzí byla schůze místního výboru KSČ a Národní fronty.²¹⁶ V roce 1979 byla v rámci oslav výročí Vítězného února otevřena tematická výstava ve zdejším sklářském muzeu.²¹⁷

Oslavy spojené s Dnem vzniku samostatné Československé republiky byly do roku 1948 největšími během celého roku. Komunistický režim se snažil tento svátek degradovat, jelikož připomínal dobu první republiky, proti které se vymezoval. Roku 1951 byl tento den označen za Den znárodnění, které v toto datum proběhlo. Roku 1975 byl Den znárodnění ponížěn na pouhý významný den. Tímto způsobem byl Den vzniku samostatné Československé republiky smazán z veřejného života a navrácen byl až v roce 1988.²¹⁸

Ve městě neprobíhaly pouze oslavy spojené s komunistickým režimem. Časté oslavy byly pořádány kupříkladu v rámci výročí založení sklářské školy. Roku 1966 proběhla oslava 110. výročí založení sklářské školy v Kamenickém Šenově. K této oslavě byla pořádána výstava historických dokumentů a výtvarných produktů učitelů, i žáků či absolventů školy přímo v budově školy. Byl pořádán kulturní večer v kině, kde byly předneseny proslovy o významu sklářské školy v historii, koncert, předaly se medaile lidem, kteří se v té době zaslouhovali o provoz školy. Další den se pořádala sjezd absolventů školy. Také byl pořádán průvod k hrobu zakladatele a prvního ředitele školy Jana Dvořáčka. Návštěvníci města i jeho obyvatelé se mohli volně podívat i do vzorkoven místních podniků. Nakonec poslední den oslav večer proběhl ve městě karneval.²¹⁹

²¹² Tamtéž s. 208.

²¹³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov, 1958–1964*, Kamenický Šenov. s. 49.

²¹⁴ Tamtéž s. 28.

²¹⁵ Tamtéž s. 5.

²¹⁶ Tamtéž s. 4.

²¹⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980. r. 1979. s. 10.

²¹⁸ Jitka SOBOTKOVÁ, *Komunistické slavnosti v Československu v letech 1948–1989*. [online], Olomouc 2011. Disertační práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, [citováno dne 13. 3. 2025]. Dostupné z: https://theses.cz/id/3gimy8/Disertan_prce.pdf. s. 34–35.

²¹⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451. 1965–1979. s. 72–76.

4.6 Sport

Sport je velkou složkou volnočasové aktivity a společenského života, obojímu se komunistický režim silně věnoval a chtěl vše pojmout pod svou kontrolu. Sport byl pro režim cestou, jak ovlivňovat morální hodnoty lidí, hlavně pak dětí, které byly ovlivňovány již od útlého věku hlavně ve škole, ale také v jejich volném čase.²²⁰ Mládež byla tímto způsobem vychovávána k brannosti a režimní ideologii.

Ve městě se již před válkou nacházela sportoviště. Na těchto sportovištích bylo navázáno na činnost převážně německých sportovců, kteří zde sportovali před rokem 1945. Například fotbalové hřiště, které se nachází na okraji města až dodnes, sloužilo místním fotbalistům. Hojně se hlavně dětmi využívaly zelené plochy města k různým hrám a sportovním aktivitám. Další prostor pro sport byl u škol. Jak v obecné, tak v měšťanské škole byly k dispozici malé tělocvičny, které byly využívány primárně ke sportu mládeže ve školách vyučované.²²¹ Nejvýznamnějším místem pro sport byla Sokolovna.²²² V Sokolovně také od roku 1965 fungovala ubytovna, a to v nejvyšším patře.²²³ Turistická ubytovna byla ideální na přechodný pobyt ve městě.²²⁴

Tělovýchovné organizace se často sblížovaly, několikrát se uvažovalo o sjednocení těchto organizací již před druhou světovou válkou. Například v době druhé republiky²²⁵, kdy se

²²⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Tělovýchovná jednota Jiskra*, kartón 83, inv. č. 385.

²²¹ Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

²²² Tato budova ve městě existovala již v 19. století. Do roku 1913 se jednalo pouze o tělocvičnu. V tomto roce byla budova rozšířena o několik místností, hlavně o jeviště, které bylo určeno pro různé společenské akce. Do dnešní podoby byla tělocvična přestavena v roce 1925. Vznikla tím jedna z nejkrásnějších a nejmodernějších tělocvičen severních Čech té doby.

Heinrich BENDEL, Franz FISCHER, Adolf FRITSCHKE, Rudolf HELZEL, Franz MAREŠ, Emil NEDER, August PALME, Alfred PFÜNZER, Gustav PFÜNZER, Rudolf REISSIG, Harald ULLMANN, Wilibalt WALTER, Hermann ZEH, *Das Buch der Stadt Steinschönau*, Berlín 1930. s. 59–60.

Ilustrační přílohy, obrázky č. 9, 10.

²²³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 48.

²²⁴ Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 112.

²²⁵ Marek WAIC, *Sport v komunistickém Československu 1945–1989 – Sjednocování československé tělovýchovy a sportu po druhé světové válce*, Praha 2015. ISBN 978-80-87912-38-6. s. 17.

prosazovalo celkové organizační zjednodušení, jak v politice,²²⁶ tak v tělovýchovných organizacích. Během druhé světové války byla většina těchto organizací nacistickou správou zakázána. Junák, Sokol, Orel a další byly zakázány. Zůstal pouze Svaz dělnické tělovýchovné jednoty a Český všesportovní výbor.²²⁷ Již během války českoslovenští politici uvažovali o sjednocené tělovýchově. Funkcionáři Komunistické strany Československa věděli, že kdyby ji dokázali ovládnout, tak by jim to politicky velmi prospělo. Problém pro ně byla Československá obec sokolská, která čítala nejvíce členů po obnovení po válce. Tato organizace stála proti politické angažovanosti. Plánem Komunistické strany Československa bylo zapojit i Sokol do sjednocené tělovýchovy, aby se tím rozměnila možnost jeho odporu.²²⁸

Sjednotit tělovýchovu se po druhé světové válce nepodařilo. Orel odmítal sjednocení se Sokolem kvůli dlouholetým sporům a s ateistickým svazem Dělnické tělovýchovné jednoty. Těchto sporů bylo více a nebyly překonány.²²⁹

Po převzetí moci v Československu Komunistickou stranou Československa vedla cesta přímo ke sjednocení do jedné organizace, kterou se stal Sokol. V Sokolu také došlo k politickým čistkám. V čele organizace stanul Ústřední akční výbor Československé obce sokolské.²³⁰ Od roku 1952 se přešlo k tělovýchově řízené státem po vzoru Sovětského svazu, což přivedlo velkou centralizaci a menší iniciativu ze strany místních tělovýchovných pracovníků, tělovýchova se politizovala a ideologizovala.²³¹

V roce 1956 byl Sokol zakázán a tělovýchova se z rukou státu přenesla na Jednotnou dobrovolnou tělovýchovnou organizaci. Ta ovšem nebyla schopna vést celou tělovýchovu, takže některé části převzaly další instituce jako Svazarm (branná tělovýchova), Revoluční odborové hnutí (rekreační tělovýchova), Československý svaz mládeže s Pionýrskými oddíly (mimoškolní tělovýchova) a další. V roce 1957 byla Jednotná dobrovolnická tělovýchovná organizace přejmenována na Československý svaz tělesné výchovy. V rámci jednotlivých obcí

²²⁶ Jan GEBHART, Jan KUKLÍK, *Druhá republika 1938–1939: Svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*, Praha 2004. 80-7185-626-6.

²²⁷ Marek WAIC, *Sport v komunistickém Československu 1945–1989 – Sjednocování československé tělovýchovy a sportu po druhé světové válce*, Praha 2015. ISBN 978-80-87912-38-6. s. 17–19.

²²⁸ Tamtéž. s. 20–21.

²²⁹ Tamtéž. s. 22–25, 29–30.

²³⁰ Tamtéž. s. 38–40.

²³¹ Milena STRACHOVÁ, *Sport v komunistickém Československu 1945–1989 – Organizace sportu v Československé republice v letech 1952–1989*, Praha 2015. ISBN 978-80-87912-38-6. s. 51.

tomuto svazu odpovídaly tělovýchovné jednoty.²³² V Kamenickém Šenově to byla Tělovýchovná jednota Jiskra. ČSTV umožňoval státní kontrolu členstva i vedení, a tak i pronikání ideologie komunistického režimu. Poslání tělovýchovy mělo být budovatelské a k obraně vlasti před imperialismem, druhotný význam byl poté v seberealizaci jednotlivců.²³³

Po druhé světové válce při Sokolovně v Kamenickém Šenově působil Sokol a další tělovýchovné spolky. 31. březnem 1948 byly sportovní spolky Kamenického Šenova sjednoceny pod Sokol, kde vznikaly jednotlivé odbory.²³⁴ Tyto odbory se velmi aktivizují. Nejaktivnějším tělovýchovným odborem byl odbor kopané, který fungoval na hřišti U Lesa. V roce 1950 u tohoto hřiště bylo postaveno i herní hřiště pro mládež, takže se kolem tohoto místa točil život mnoha obyvatel města. I odbor šachistů a stolního tenisu zde vyvíjel dobrou aktivitu. Velmi významnou práci vykonával odbor turistický, který značil turistické trasy okolí a mapoval tak okolí Kamenického Šenova. Také pořádal pravidelně přednášky o místech a krásách území Československa, které probíhaly v hotelu Společenský dům.²³⁵ V Kamenickém Šenově byl významný oddíl Pionýrů. Pionýrské oddíly vznikaly od roku 1948. V Kamenickém Šenově je v roce 1951 zmíněn jako jedna z hlavních složek vychovávající mládež.²³⁶ Pionýři se kromě různých brigád ve městě účastnili i letních podsadových táborů, v roce 1958 byl pořádán v Malé Veleni.²³⁷ Stejný tábor byl pořádán i roku následujícího.²³⁸ Pionýři také pořádali a účastnili se různých dalších akcí, jako cyklistických závodů a dalších tělovýchovných akcí. Také zvláště slavili svátky, např. v roce 1961 oslavili výročí VŘSR železným týdnem, při kterém nasbírali několik tun starého železa. Dále pořádali různé kulturní akce, při kterých vystupovali s písněmi či scénkami.²³⁹

V roce 1951 Sokol pracoval méně a začíná jeho reorganizace ve městě, při které se dělí do tzv. závodů. Vytvořila se Závodní sokolská jednota Lustry podle sjednocených sklářských podniků. Dále se rozdělil Sokol na skupiny podle škol, jelikož žáci jednotlivých škol cvičili

²³² Tamtéž. s. 51–52.

²³³ Tamtéž. s. 52–53.

²³⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 70.

²³⁵ Tamtéž. s. 128–129.

²³⁶ Tamtéž. s. 141.

²³⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 11–13.

²³⁸ Tamtéž. s. 34.

²³⁹ Tamtéž. s. 41.

v tzv. Sokolských družinách, které k daným školám náležely.²⁴⁰ Téhož roku 27. května pořádají tato sportovní uskupení, hlavně Sokolské družiny na fotbalovém hřišti U Lesa Sokolský den, kterého se zúčastnilo mnoho obyvatel.²⁴¹ Sokolské jednoty sdružovaly mnoho obyvatel, nejvíce pak Závodní sokolská jednota Lustry, protože v tomto podniku pracovalo nejvíce obyvatel města. Tato jednota byla tak ze všech nejúspěšnější a provozovala několik sportů, kromě zmíněné kopané také hokej.²⁴²

První hokejové zápasy se odehrávaly na počátku padesátých let²⁴³ na zaledněném fotbalovém hřišti U Lesa v zimních měsících.²⁴⁴ První utkání končila prohrou Kamenického Šenova, např. proti Libereckému týmu prohráli Šenováci 29:1.²⁴⁵ Postupně se začalo místnímu týmu dařit a v sezoně 1955–56 porazil Spartak Varnsdorf 20:8.²⁴⁶ V další sezoně se hokejisté Kamenického Šenova umístili na prvním místě v rámci okresu.²⁴⁷ Roku 1959 bylo vybudováno hokejové hřiště vedle budovy Sokolovny.²⁴⁸ Toto hřiště poté v sezonách nesloužilo pouze hokejovému oddílu, ale také široké veřejnosti a každému, kdo si chtěl jít zabruslit nebo na ledu zahrát.²⁴⁹ Ze zimních sportů zde neprobíhal jen hokej, ale v okolí celého města se běžkovalo či lyžovalo.²⁵⁰

Dne 8. května 1955 proběhla v rámci májových oslav na fotbalovém hřišti místní spartakiáda, při které představilo 500 žáků místních škol, dorostenci a ženy svá vystoupení nacvičovaná v rámci celostátní spartakiády. Tuto událost ve městě navštívilo 1700 diváků.²⁵¹ Totéž cvičenci předvedli na okresní spartakiádě ve Cvikově 22. května.²⁵² Část místních

²⁴⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 144.

²⁴¹ Tamtéž.

²⁴² Tamtéž. s. 159.

²⁴³ *Kronika hokeje Kamenický Šenov*, soukromý archiv Jaromíra Pilného. s. 15.

²⁴⁴ Tamtéž. s. 12.

²⁴⁵ Tamtéž. s. 15.

²⁴⁶ Tamtéž. s. 20.

²⁴⁷ Tamtéž. s. 22.

²⁴⁸ Tamtéž. s. 28.

²⁴⁹ Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

²⁵⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 208.

²⁵¹ Tamtéž. s. 214.

²⁵² Tamtéž. s. 216.

cvičenců pak představila své vystoupení i na krajské spartakiádě v Liberci 4. a 12. června, která byla zároveň poslední zkouškou na celostátní spartakiádu.²⁵³ Na této spartakiádě vystoupilo pak jen několik zákyň a žen z Kamenického Šenova.²⁵⁴ Podobný průběh byl každých pět let, kdy se spartakiády pořádaly.

Od zrušení Sokola se tělovýchovné spolky sjednotily pod TJ Jiskra²⁵⁵ anebo byly provozovány v rámci jednotlivých podniků, nejvíce n. p. Lustry jako v době dřívější. V roce 1958 můžeme pozorovat rozdíl mezi závody dětí a dospělých. 19. ledna 1958 se pořádaly závody dětí v lyžování, ovšem diváků nebylo mnoho.²⁵⁶ Stejně tomu bylo při tělovýchovné akci dětí z TJ Jiskra.²⁵⁷ Naopak sportovní akce dospělých, např. terénní závody motocyklů, které pořádala místní pobočka Svazarmu navštívilo mnoho diváků.²⁵⁸ Kronikář za důvod považuje neschopnost veřejnosti docenit tělovýchovu mládeže.²⁵⁹ Rok 1958 také přinesl změnu v úspěšnosti jednotlivých sportovních oddílů. Úspěšný byl tento rok byl znovu pro hokejisty, kteří si vybudovali u Sokolovny znovu hřiště, ke kterému vystavěli nově i šatny. Naopak dříve nejaktivnější oddíl kopané stagnoval.²⁶⁰

Dne 9. ledna 1959 tedy bylo otevřeno nově vystavené kluziště u Sokolovny. Ovšem tohoto roku postoupili místní hokejisté do divize a vznikla tak potřeba ledové hřiště rozšířit. Do divize hokejisté postoupili díky devíti vyhraným zápasům a jedné remíze v rámci celé sezony.²⁶¹ V roce 1960 se aktivita kopané nezlepšila a hráči nechodili ani na utkání s ostatními týmy. Dorost a žáci v oddílu kopané neměli trenéra a vedení. Lze tu vidět úplný nezájem dospělých osob o tento sport, který byl v dřívějších letech v Kamenickém Šenově na vrcholu.

²⁵³ Tamtéž. s. 217.

²⁵⁴ Tamtéž. s. 219.

²⁵⁵ Od zrušení Sokola se budova Sokolovny oficiálně nazývala tělocvična TJ Jiskry, ale lidově byla a stále je nazývána Sokolovna, tudíž ji budu nadále takto nazývat i v této práci.

SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 128.

SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 9.

²⁵⁶ Tamtéž. s. 3.

²⁵⁷ Tamtéž. s. 8–9.

²⁵⁸ Tamtéž. s. 13.

²⁵⁹ Tamtéž. s. 3.

²⁶⁰ Tamtéž. s. 22.

²⁶¹ Tamtéž. s. 25.

Tento rok byl špatným i pro hokej, který nebyl již tak úspěšný, hlavně kvůli odchodu jednoho z nejlepších hráčů Jágra a přestupu do vyšší kategorie.²⁶²

Velmi dobře si naopak vedla základní tělovýchova.²⁶³ Jednotná tělovýchova byla dělena nejen na oddíly podle sportu, ale také podle pohlaví a věku. V průběhu mnou zkoumaných let bylo nejméně dospělých mužů a nejvíce žákyň. Do oddílu základní tělovýchovy patřilo několik sportovních aktivit, tento oddíl také pořádal nejvíce společenských akcí, jako již zmíněné lyžařské závody, dále tělovýchovné akademie, gymnastické přebory, běžecké závody atd. Rok 1961 byl úspěšný pro oddíl šachů, do tohoto roku patřil pod n. p. Lustry, odkud přešel pod TJ Jiskra.

Tělovýchovná jednota kromě sportu také pracovala na sportovištích a Sokolovně a na jejích opravách, kterým členové věnovali mnoho svého času v průběhu let.²⁶⁴ Již v roce 1962 se TJ Jiskra rozšířila o oddíly turistiky, atletiky a vzpěračů. Členům a členkám oddílu atletiky se velmi dařilo a dobře se umísťovali v soutěžích po celém kraji.²⁶⁵ V dalších letech se tělovýchovná jednota dále rozšiřovala o různé oddíly, např. oddíl odbíjené, tedy volejbalu.²⁶⁶

Aktivita různých oddílů často upadala a později znovu narůstala nebo ustala úplně,²⁶⁷ jak bylo vidět u oddílu kopané. Dále např. oddíl šachistů po roce 1961 postupně upadal.²⁶⁸ Roku 1966 byl oddíl šachistů zrušen.²⁶⁹ V roce 1964 proběhl první ročník běhu Kamenickým

²⁶² Tamtéž. s. 90.

²⁶³ Tamtéž.

²⁶⁴ Tamtéž. s. 56–57.

SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Tělovýchovná jednota Jiskra*, kartón 83, inv. č. 385, 1959–1988.

SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 77.

²⁶⁵ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 32–34.

²⁶⁶ Tamtéž. s. 46.

²⁶⁷ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Tělovýchovná jednota Jiskra*, kartón 83, inv. č. 385, 1959–1988.

²⁶⁸ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 37.

²⁶⁹ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 77.

Šenovem uspořádaný odborem základní tělesné výchovy.²⁷⁰ Tento závod se pořádá i v dnešní době. Téhož roku dostala jednota od MěNV do svého vlastnictví hokejové hřiště s šatnami, tyto prostory patřily MěNV, protože byly vybudovány v rámci jedné z akcí Z.²⁷¹ 1966 byl rokem oživení oddílu kopané, který se umístil na dobrých pozicích v sezonách obou pololetí.²⁷²

Příchod roku 1968 a okupace vojsk Varšavské smlouvy s ním spojená přerušila v období od 21. srpna do 20. října aktivitu TJ Jiskra. V této době byla ve městě umístěna sovětská jednotka a obývala Sokolovnu i hřiště k ní přilehlé.²⁷³ Rokem 1969 se sportovní aktivita obnovila a pokračovala dále ve své práci stejně jako v letech předchozích. Na konci 60. let se nedařilo oddílu odbíjené, který nedokázal vyvinout dostatečnou aktivitu, také členů bylo velmi málo, naopak kopaná pokračovala v dobré aktivitě. Celková aktivita TJ Jiskra byla ovšem od roku 1965 sestupná, ubývalo cvičitelů a s tím i členů jednotlivých oddílů.²⁷⁴

Velmi významná sportovní událost, která od roku 1968 probíhala v severních Čechách byl mezinárodní cyklistický závod Tour de Bohemia. Tento závod začínal i končil v sousedním městě Novém Boru, trasa tak velmi často vedla přes Kamenický Šenov. Závod byl velmi známý a propagovaný, jednalo se tak o poměrně velkou sportovní akci v Kamenickém Šenově.²⁷⁵

Další úspěchy hokejistů nastávají až v 70. letech, kdy se dostal místní tým na čtvrté místo krajského přeboru.²⁷⁶ Velmi dobře si vedl i tým dorostenců, který se dokázal vyrovnat i týmům, které měly výhodu v celoročním tréninku na zimních stadionech. Takovou možnost

²⁷⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 38.

SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Tělovýchovná jednota Jiskra*, kartón 83, inv. č. 385, 1959–1988.

²⁷¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 38.

²⁷² SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 77.

²⁷³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Místní noviny: Zpravodaj MěNV Kamenický Šenov, Šenovské listy*, kartón 77, inv. č. 337, 1968–1989, 1990.

²⁷⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 162–163.

²⁷⁵ Tamtéž. s. 174.

Tamtéž. s. 193.

Tamtéž. s. 237.

²⁷⁶ *Kronika hokeje Kamenický Šenov*, soukromý archiv Jaromíra Pilného. s. 41–42.

hokejisté v Kamenickém Šenově neměli, místní hřiště bylo venkovní. V sezoně 1972–1973 vedli dorostenci v tabulce.²⁷⁷ Fakt, že v Kamenickém Šenově nebyl zimní stadion s umělým ledem se měl změnit, ale nikdy k výstavbě stadionu nedošlo. Polovina sedmdesátých let byla ve znamení teplejších zim, které ve městě znemožňovaly vytvořit kvalitní led na hokejovém hřišti.²⁷⁸ V osmdesátých letech kvůli nevystavení zimního stadionu přestal fungovat hokejový tým dorostu i žáků, jen dospělí se udrželi za finanční pomoci závodního výboru ROH n. p. Lustry.²⁷⁹ Tento stadion nebyl vystaven kvůli rozhodnutí tehdejšího starosty Poláčka, který přidělené finance na výstavbu vrátil okresu. Tyto peníze byly použity na výstavbu zimního stadionu v České Lípě.²⁸⁰

V roce 1974 se kvůli nacvičování na spartakiádu, rozšířila základna TJ Jiskry o mnoho cvičících.²⁸¹ Tak se aktivizovala upadající TJ Jiskra díky nastávající spartakiádě.²⁸² V roce 1977 již TJ Jiskra žila naplno a měla pod sebou 453 členů ve všech oddílech a odborech.²⁸³

Finance získávala TJ Jiskra ze společenských akcí, které členové jednoty pořádali. Byla to různá utkání či závody, ale hlavně plesy, estrády a další kulturní akce, které se pořádaly přímo v Sokolovně. V letech 1979 a 1980 probíhala rekonstrukce Sokolovny, kterou tedy nebylo možné využívat pro jakýkoli provoz. Zprvce to znamenalo mnohem menší přísun financí pro jednotu, ale také nemožnost provádět v Sokolovně tréninky a další sportovní aktivity. V těchto letech se také znovu nacvičovala vystoupení na spartakiádu, což bylo taktéž ztíženo rekonstrukcí tělovýchovného domu. Bylo nutné tyto sestavy nacvičovat v malé tělocvičně horní školy. Další finance pak získávala jednotu a jednotlivé oddíly z místních podniků, hlavně n. p. Lustry, Crystalex a Sklotas, které ve městě sídlily. Velkou část financí také dotoval nadřízený Československý svaz tělesné výchovy.²⁸⁴

²⁷⁷ Tamtéž. s. 43

²⁷⁸ Tamtéž. s. 44.

²⁷⁹ Tamtéž. s. 46.

²⁸⁰ Tamtéž. s. 49.

²⁸¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Tělesná výchova a sport – předání stadionu Sokolu, zprávy o sportovních akcích*, kartón 79, inv. č. 349, 1948–1985.

²⁸² SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 210.

²⁸³ Tamtéž. s. 273.

²⁸⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 455, 1981–1984. s. 31.

Od roku 1976 probíhá pochod Za kvetoucí měsíčníci organizovaný turistickým oddílem. Různé turnaje ve stolním tenise, vzpírání, lyžování, kopané, orientačním běhu a dalších sportech byly od poloviny 70. let pravidelnými akcemi města. Ovšem roku 1981 je zaznamenáno velké snížení aktivity v několika oddílech, hlavně základní tělesné výchově, horolezectví, které úplně skončilo svou aktivitu, vzpírání, u kterého byl problém s vedením a hokejisté přestali soutěžit.²⁸⁵ Nakonec byl oddíl ledního hokeje úplně zrušen v roce 1983 a zůstalo po něm jen kluziště.²⁸⁶ Přes pokles aktivity některých oddílů se společenské akce pro veřejnost velmi rozvíjí a přitahují čím dál více účastníků či diváků, velký úspěch zaznamenával pochod Za kvetoucí měsíčníci, kterého se roku 1983 účastnilo přes 500 turistů, orientační běh dětí na tom byl také velmi dobře, stejně tak Běh Kamenickým Šenovem.²⁸⁷

Koupaliště města byla v sezonách hojně využívána. Ve městě byla koupaliště dvě a dodnes obě existují a jsou používána. Obě koupaliště patřila do roku 1953 místnímu komunálnímu podniku. Po reorganizaci komunálního podniku v roce 1953 přešla koupaliště pod Oblastní poslužné podniky okresu Nový Bor. Koupaliště musela být každoročně čistěna. Tyto prostory se několikrát upravovaly, např. v roce 1957 bylo upraveno spodní koupaliště,²⁸⁸ byly zde nově kabinky či stánek s občerstvením. Většina úprav či čistění koupališť byla zajišťována pomocí brigádnických prací obyvatel města v rámci tzv. akcí Z.²⁸⁹ Občas se vyskytl problém s vandalismem, jelikož se jednalo o místa poměrně odlehlá, bez osob, které by je hlídaly. V roce 1960 tak muselo být horní koupaliště úplně zavřeno z důvodu poničení kabin a dětských prolézaček, vandalové dokonce naházeli mršiny a plechovky do vody.²⁹⁰ Koupaliště v dolní části Kamenického Šenova bylo vystaveno v době první republiky a je obklopeno lesem a pískovcovými skálami, nabízí tak koupání přímo v přírodě, které lákalo mnoho obyvatel města, ale také širokého okolí. Kapacita koupaliště byla zhruba 500 osob. Fungoval zde kiosky, který v průběhu let provozovaly různé restaurace města. V roce 1964 to byl hotel Společenský

²⁸⁵ Tamtéž. s. 31–32.

²⁸⁶ Tamtéž. s. 50.

²⁸⁷ Tamtéž.

²⁸⁸ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 261–262.

²⁸⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Rekreace a turistický ruch – pasporty cestovního ruchu, přehledy rekreačních zařízení a objektů, propagace Kam. Šenova, hodnocení rekreační sezony*, kartón 70, inv. č. 277, 1947–1987.

²⁹⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 22.

dům.²⁹¹ Toto koupaliště se v dnešní době znovu využívá ke stejnému účelu. Koupaliště v horní části města se zřizovalo v letech 1947–1949.²⁹² Mělo kapacitu zhruba 100 osob.²⁹³ V dnešní době není využíváno jako koupaliště, ale slouží rybářům.

Tělovýchova prošla mnohými změnami hlavně v rámci členské základny, kde měla nejvíce členů v roce 1986, a to 508 členů.²⁹⁴ V předchozích letech byla členská základna menší, v 50. letech čítala TJ Jiskra okolo 200 členů, v průběhu let se postupně rozšiřovala. Od poloviny padesátých let započal větší rozvoj tělovýchovy a byly zakládány nové oddíly, ale také provozováno více sportovních akcí. V šedesátých letech začal v rámci TJ Jiskra oddíl odbíjené, který vybudoval dva kurty. V této době se rozrostla TJ Jiskra i o oddíl vzpěračů, který si v Sokolovně vybudoval vlastní posilovnu. I turistika začala rozvíjet svou aktivitu, z iniciativy tohoto oddílu byla v Sokolovně zřízena turistická ubytovna, která sloužila mnohým návštěvníkům města.²⁹⁵ Mnoho sportovních aktivit pod sebou schraňoval oddíl základní tělesné výchovy, gymnastika, atletika, hody koulí a další aktivity. V sedmdesátých letech začal v TJ Jiskra fungovat oddíl stolního tenisu, jehož členové trénovali v hostinci U Lípy, poté v Pysku. Dále vznikají oddíly horolezecký či orientačního běhu.

Oddíl kopané navazoval styky s oddíly v Německé demokratické republice, do které jezdil na zápasy,²⁹⁶ a naopak fotbalisté z NDR jezdili na zápasy do Kamenického Šenova.²⁹⁷ V rámci příprav spartakiád bylo zapojeno mnoho obyvatel města, vystoupení se také představovala ve městě, tyto ukázky měly u obyvatel velký ohlas. Celostátních spartakiád v Praze se aspoň několik cvičenců z Kamenického Šenova účastnilo vždy. Velmi významná

²⁹¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Rekreace a turistický ruch – pasporty cestovního ruchu, přehledy rekreačních zařízení a objektů, propagace Kam. Šenova, hodnocení rekreační sezony*, kartón 70, inv. č. 277, 1947–1987.

²⁹² Tamtéž.

²⁹³ Tamtéž.

²⁹⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika (města Kamenický Šenov)*, kartón 107, inv. č. 453, 1983–1986. s. 299.

²⁹⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 48.

²⁹⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika (města Kamenický Šenov)*, kartón 107, inv. č. 453, 1983–1986. s. 193–198.

²⁹⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Tělovýchovná jednota Jiskra*, kartón 83, inv. č. 385, 1959–1988.

byla také práce sportovců, kteří si své prostory udržovali většinou sami a svépomocí je také budovali. Mnoho brigádnických hodin sportovci odpracovali i pro město.²⁹⁸

4.7 Stravovací a ubytovací zařízení

V době německé okupace i před ní se ve městě užívaly až čtyři desítky hostinců a restauračních zařízení.²⁹⁹ Většina z nich byla v rukou Němců, pár z nich vlastnili Češi. Většina hostinců byla po vysídlení Němců z města opuštěna a tudíž přestaly fungovat. Několik hostinců ovšem přežilo, jeden měl českého majitele, ve zbytku byl jmenován národní správce, který musel být české národnosti.³⁰⁰ Mezi jeden z podniků, které dostaly po válce národního správce, patřil i hostinec a stáčírna piva Karla Knappeho a Antonie Wetzig. Jako národní správce byl určen Josef Moravec. Tento podnik fungoval v budově čp. 567 v ulici Nádražní. Ovšem roku 1946 byl zavřen z důvodu nespokojenosti zákazníků a panu Moravcovi byl odebrán dekret na hostinskou živnost.³⁰¹ Většina ostatních hostinců s národními správci dopadla stejně.

Několik hostinců přetrvalo, a byly tak přetvořeny na podniky české. Do této kategorie patří například Lidový dům, dřívější Turnhalle, což se dá přeložit jako tělocvična. Tento podnik totiž sloužil jako tělocvična, ovšem byly v něm často pořádány různé plesy, taneční zábavy a další.³⁰² Budova byla v roce 1913 upravena, a od této úpravy se v budově nachází i bar.³⁰³ Proto najdeme i tuto budovu tělocvičny v seznamu hostinských živností vypracovanou na žádost Hospodářské skupiny hostinských živností Děčín-Podmokly. Tato budova je později nazývána Sokolovnou. Sem byl za národního správce dosazen Karel Švec.³⁰⁴

²⁹⁸ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika (města Kamenický Šenov)*, kartón 107, inv. č. 453, 1983–1986. s. 193–198.

²⁹⁹ Jaroslav POLÁK, *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, Překlad Markéta SKÁLOVÁ, Děčín 2013. s. 56.

³⁰⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Restaurace, hostince – síť provozoven, jejich stav a vybavení, rušení*, kartón 69, inv. č. 276, 1945–1978.

³⁰¹ Tamtéž.

³⁰² Tamtéž.

³⁰³ August PALME, Alfred PFÜNZER, Gustav PFÜNZER, Rudolf REISSIG, Harald ULLMANN, Wilibalt WALTER, Hermann ZEH, *Das Buch der Stadt Steinschönau*, Berlín 1930. s. 59.

³⁰⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Restaurace, hostince – síť provozoven, jejich stav a vybavení, rušení*, kartón 69, inv. č. 276, 1945–1978.

V roce 1950 většinu hostinců města spravoval komunální podnik Kamenického Šenova,³⁰⁵ následně se nejvíce těchto zařízení dostalo do rukou n. p. Restaurace Česká Lípa se sídlem v Doksech. Tento národní podnik ovšem spravoval mnohá další zařízení i v jiných městech, tudíž na případné opravy budov a odpovědi na různé žádosti pro zlepšení chodu jednotlivých podniků se muselo čekat déle. Přesně takový problém se vyskytl v Kamenickém Šenově v prodejně Polotovarů, jejíž prostory nebyly dostatečné, dále v restauraci U Sklářny, kde se muselo žádat o celkové vybavení nábytkem a zřízení letní zahrady pro sezení a o další úpravy.³⁰⁶ Správa Restaurací Česká Lípa odmítala celkovou údržbu hostince U Pošty, důvodem bylo, že Kamenický Šenov nebylo dostatečně turisticky navštěvované město, tudíž se velké investice podniku nevyplatily. Postupně se tak mnoho hostinců dostávalo do špatného stavu, celkového nepořádku prostorů, ale i stavební nezpůsobilosti. Dokonce špatný stav sužoval i dříve velmi významný hotel města Společenský dům, který sídlil v čp. 49.³⁰⁷ Tento hotel musel být v roce 1977 uzavřen z důvodu dlouhodobého zanedbávání budovy a havarijního stavu její elektroinstalace. Jediná alternativa v této době v centru města byla restaurace U Lípy, která ovšem nemohla pojmout tolik lidí. Následujícího roku byla restaurace U Lípy uzavřena, ale znovu začal fungovat provoz hotelu Společenský dům, který jako jediný v této době nabízel hostům jídlo, ostatní restaurace a podniky nabízely pouze nápoje.³⁰⁸

Některé hostince měly také společenské sály, např. sál hostince U Lípy byl využíván stolními tenisty.³⁰⁹ V roce 1978 se ve městě nacházelo 6 restaurací. Těmi byla restaurace U Sklářny v Marxově ulici, později nazývána U Sedláčka,³¹⁰ U Pošty na někdejší Náměstí Revoluce, hotel Společenský dům v Havlíčkově ulici, Jednotný klub pracujících na Novém

³⁰⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 123.

³⁰⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Restaurace, hostince – síť provozoven, jejich stav a vybavení, rušení*, kartón 69, inv. č. 276, 1945–1978.

³⁰⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 16.

³⁰⁸ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Restaurace, hostince – síť provozoven, jejich stav a vybavení, rušení*, kartón 69, inv. č. 276, 1945–1978.

³⁰⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 210.

³¹⁰ Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

Světě, restaurace Jednota na Pískovci,³¹¹ otevřená roku 1977³¹² a U Lípy ve Smetanově ulici, která byla v listopadu 1978 uzavřena.³¹³ Stále byla většina objektů zchátralá a zanedbaná, bez odpovídajícího nábytku.³¹⁴ Dobře obhospodařovanou restaurací byla restaurace U Sklářny v horní části města poblíž Panské skály a bývalého nádraží.³¹⁵ Toho bylo dosaženo dlouhodobým úrgováním rekonstrukce, která proběhla v roce 1981.³¹⁶ Na dnešním Náměstí T. G. Masaryka fungovala v dnešní budově restaurace U Báby provozovna Polotovarů,³¹⁷ kde se dalo koupit teplé jídlo či další produkty.³¹⁸ Hostinců a restaurací ve městě bylo více, např. U Báby, která byla provozována v dnes již zbourané budově na Náměstí T. G. Masaryka.³¹⁹ Na Práchni dodnes funguje U Koně, a v dolní části města fungují dodnes Skleník a Zelená hospůdka nebo dnes již neexistující restaurace U Lípy či U Jourů.³²⁰

Nejvýznamnější budovou s možností ubytování byla zotavovna ROH Tavba.³²¹ Tato budova v dolní části města byla vybudována rodinou Zahn již v dřívější době. V roce 1928 zde byly založeny přírodní lázně místním Spolkem pro přírodní léčbu. Z důvodu vysokého zájmu o tyto lázně vznikly nové budovy, které zvýšily kapacitu. O několik let později byla přistavěna ještě další budova, která byla navržena Josefem Gočárem. V hlavní budově areálu byla jídelna, několik salonků a další společenské prostory. Během druhé světové války sloužil objekt jako nemocnice pro raněné. Budova leží na okraji města hned u lesa, jehož část náleží k objektu, takže se k rekreaci velmi hodí svou blízkostí k přírodě. Od roku 1945 budovu přebírá Ústřední

³¹¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980. r. 1978. s. 52.

³¹² SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 280.

³¹³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980. r. 1978, s. 52.

³¹⁴ Tamtéž.

³¹⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 16.

³¹⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 455, 1981–1984. s. 7.

³¹⁷ Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

³¹⁸ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Zprávy komise obchodu, rozborů zásobovací situace, obchodní síť, stav budov a vybavení obchodů*, kartón 69, inv. č. 273, 1961–1990.

³¹⁹ Jaroslav POLÁK, *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, Překlad Markéta SKÁLOVÁ, Děčín 2013. s. 94.

³²⁰ Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

³²¹ Ilustrační přílohy, obrázek č. 5.

rada odborů, později je budova v rukou Revolučního odborového hnutí.³²² Budova byla upravena na ozdravovnu a byla přejmenována na Tavba. Pod tímto názvem začíná od roku 1946 fungovat. V budově se rekreatovalo po celý rok, kromě několika dnů určených pro opravy. Například v roce 1952 bylo léto v Tavbě vyčleněno pro rekreaci matek s dětmi do šesti let.³²³ Protože budova Tavby nebyla v zimě navštěvována dostatečně, bylo rozhodnuto, že se v jejích místnostech budou vyučovat dívky, které se mají stát prodavačkami n. p. Pramen. Tímto se zotavovna začala více využívat i v zimě.³²⁴ V letech 1969 a 1970 byla budova zrekonstruována a také bylo přistavěno několik chat a klubovna, které rozšířily ubytovací kapacitu. Kromě ubytování, které probíhalo většinu roku, zde od října do prosince probíhala školení obyvatel města.³²⁵ V zotavovně nebylo provozováno jen ubytování a stravování, ale také zde byly pro návštěvníky připraveny bujaré akce, kterými byly společenské večírky, filmy, přednášky, sportovní hry a mnohé další.³²⁶ Další zotavovny byly určeny pro děti, jedna z nich byla na dnešní ulici 9. května a druhá v bývalé sklářské škole pod kostelem. Na jaře tyto zotavovny navštěvovaly děti z mateřských škol a v létě děti národních a středních škol.³²⁷

Chata na vyhlídce na Práchni³²⁸ byla významným turistickým místem. Tato chata byla postavena roku 1931 na vrchu té doby nazvaném Kühllberg neboli Chladný vrch. Byly zde dlouhou dobu snahy vybudovat ubytovnu s restaurací, jelikož se prostor nachází blízko hlavní silnice a je tam výhled na Lužické hory, Jizerské hory a České středohoří. SRPŠ města započalo ve spolupráci s nezaměstnanými skláři budovat chatu. Chata se těšila hned od otevření vysoké návštěvnosti a fungovala i během druhé světové války, ale v padesátých letech hrozilo její zbourání. V šedesátých letech převzala chatu Tělovýchovná jednota Náradí Česká Lípa, která chatu spravovala. Byl vybudován i lyžařský vlek. Kapacita chaty byla 20 lůžek, byla zde i

³²² SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 25.

³²³ Tamtéž. s. 164–165.

³²⁴ Tamtéž. s. 197.

³²⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 176.

³²⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980. r. 1980.

³²⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 165.

³²⁸ Ilustrační přílohy, obrázky č. 13, 14.

možnost občerstvení.³²⁹ V roce 1978 byla chata místem natáčení filmu *Vražedné pochybnosti*. Požár roku 1979 celou chatu zničil.³³⁰ Nová chata i přes několikeré snahy nebyla postavena.

Bližší centru města pak byla ubytovna v Sokolovně, které byla zmíněna v předchozích kapitolách. V centru města také sídlil v Havlíčkově ulici čp. 49 zmíněný hotel Společenský dům.³³¹ Po druhé světové válce byl znárodněn a mělo v něm vzniknout muzeum. To se nakonec neuskutečnilo.³³² Kromě možnosti stravování, v této budově byla i možnost se ubytovat. Tato budova byla také prostorem pro společenské akce, např. v zahradách Společenského domu měla proběhnout taneční zábava Svazarmu po spanilé jízdě v roce 1959, nakonec neproběhla z důvodu špatného počasí.³³³ Hotel Společenský dům³³⁴ ovšem dlouhou dobu neměl prostory pro ubytování vhodné, tudíž se v něm provozovala pouze restaurace.³³⁵

4.8 Spolky významné pro společenský život

Ve společenské oblasti života Kamenického Šenova byly významné všechny spolky. Některé spolky byly již zmíněny v předchozích kapitolách. Ve spolupráci s Osvětovou besedou, Jednotným klubem pracujících či jinými orgány spravujícími kulturní a společenský život stály

³²⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Rekreace a turistický ruch – pasporty cestovního ruchu, přehledy rekreačních zařízení a objektů, propagace Kam. Šenova, hodnocení rekreační sezony*, kartón 70, inv. č. 277, 1947–1987.

³³⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980. r. 1979, s. 51.

³³¹ Původně vila Harry Palmeho. Tato budova byla v 50. letech přebudována na hotel Společenský dům. Na místě tohoto domu dříve stál dům dřevěný, který padl za oběť požáru v roce 1868. Až roku 1880 nechal Elias Palme postavit na tomto místě dům nový. Budova byla vystavena v honosném novorenesančním stylu s bohatou výzdobou

Radim VÁCHA, Alena SMOLÍKOVÁ, Uwe SOLFRONK, Roman KARPAŠ, Eva LAURINOVÁ (eds.), Harry PALME (autor), *Kamenický Šenov a jeho Starý hřbitov, Pomníky a lidé pod nimi pochovaní, jak vypadali, jací byli, čím se živili a kde bydleli*, Kamenický Šenov 2018. ISBN 978-80-87100-38-7. s. 220–222.

³³² SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320.

³³³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 36.

³³⁴ Ilustrační přílohy, obrázek č. 6.

³³⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Restaurace, hostince – síť provozoven, jejich stav a vybavení, rušení*, kartón 69, inv. č. 276, 1945–1978.

spolky za mnohými akcemi města.³³⁶ Spolky podobně jako sportovní oddíly upadaly, zanikaly či vznikaly nové v průběhu let. Stejně jako v jiných částech společenského života i v oblasti spolků bylo navazováno na některé německé spolky, muzejní spolek existoval již dlouhou dobu a zasloužil se o založení městského muzea v době před druhou světovou válkou. Po druhé světové válce navázali čeští, ale i zbylí němečtí členové spolku a podařilo se jim dát dohromady muzejní sbírky a vybudovat sklářské muzeum. V muzeu, po jeho přestěhování do budovy čp. 69, fungoval Klub mladých sklářů. Během roku 1945 nezbýval čas na zakládání spolků a jejich poboček z důvodu osidlování a započetí prací s tím spojených. V roce 1946 již začaly vznikat v Kamenickém Šenově první české spolky.³³⁷

Pobočka Svazu osvobozených politických vězňů a pozůstalých v Kamenickém Šenově,³³⁸ který spojoval osoby, které byly za druhé světové války vězněni nebo jim bylo tělesně ublíženo kvůli své odbojové aktivitě proti nacistické nadvládě.³³⁹ Tento svaz patřil mezi ostatní odbojové svazy. Zamýšlelo se, že se tyto odbojové svazy sjednotí do jednoho. To se podařilo roku 1951 a vznikl tak Československý svaz protifašistických bojovníků.³⁴⁰ Členové původního svazu osvobozených politických vězňů pokračují v Kamenickém Šenově ve své práci, pořádají přednášky, veřejné projevy, prodávají protifašistickou literaturu.³⁴¹ Nejdůležitější kulturní akcí pořádanou členy svazu byl v rámci májových oslav Den vítězství, při kterém se donesly věnce k pomníku obětem fašismu v ulici náměstí Míru, kde vždy proběhl projev a většinou i koncert.³⁴²

³³⁶ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Svaz včelařů*, kartón 83, inv. č. 385, 1947–1978.

³³⁷ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 30.

³³⁸ Tamtéž.

³³⁹ Barbora ČÁSTOVÁ, *Svaz osvobozených politických vězňů v letech 1945–1948*. [online], Praha 2014. Bakalářská práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, [citováno dne 24. 3. 2025]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/67195/BPTX_2011_2_11210_0_314251_0_124267.pdf?sequence=1&isAllowed=y. s. 12.

³⁴⁰ Tamtéž. s. 57.

³⁴¹ SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 23.

³⁴² Tamtéž. s. 32.

SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Český svaz protifašistických bojovníků*, kartón 83, inv. č. 385, 1975–1978.

Významný byl Měsíc československo–sovětského přátelství, jehož kulturní program pořádal hlavně stejnojmenný svaz. Tento měsíc plný společenských akcí probíhal v Kamenickém Šenově většinou od 6. listopadu a trval zhruba měsíc.³⁴³ Ve spolupráci s dalšími spolky byly uskutečňovány mnohé společenské akce. Oslavy VŘSR, lampionové průvody, štafety přátelství, divadla, přednášky, filmy a další. Svaz pořádal zájezdy do Leninova muzea v Praze nebo Terezína a dalších míst, která byla spojena buď s historií Sovětského svazu nebo s válkou se kterou se pojí osvobození Československa Rudou armádou. Dále ze strany svazu byly snahy učit obyvatele města ruštinu.³⁴⁴ Postupně tento svaz přestával pracovat, jelikož propagací Sovětského svazu se zabývala skoro každá část veřejného života, jeho činnost se tak jevila jako zbytečná.³⁴⁵ Květen a Měsíc československo–sovětského přátelství byly plné kulturních a společenských akcí. Tyto akce byly velmi kontrolované a musely probíhat bez problémů. Pro květen a měsíc československo–sovětského přátelství vznikal samostatný plán.³⁴⁶

Různé přednášky, filmová představení, výstavy, benefiční akce a další společenské akce v rámci oslav i mimo ně pořádali jednotlivci a také další spolky. V oblasti přednášek a filmových představení a celkového vzdělávání byly významné spolky Svaz pro spolupráci s armádou neboli Svazarm, Československý červený kříž, Český svaz žen a Svaz požární ochrany.³⁴⁷

Svazarm organizoval aktivity spojené s armádou a rekrutoval obyvatele města do armádního výcviku. Dále pořádal přednášky a filmy, které vzdělávaly členy.³⁴⁸ Členové svazu se navzájem učili řízení, střelbě atd.³⁴⁹ Dlouhou dobu sestával zdejší Svazarm pouze z kynologů, kteří cvičili služební psy. Roku 1958 byla založena motoristická sekce, která od té doby pořádala terénní závody motocyklů v okolí viaduktu, který vede nad silnicí od Panské

³⁴³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 38.

³⁴⁴ Tamtéž. s. 81.

³⁴⁵ Tamtéž. s. 33.

³⁴⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Oslavy státních svátků a výročí – 1. máj, VŘSR, osvobození*, kartón 78, inv. č. 346, 1961–1975.

³⁴⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 82.

³⁴⁸ Tamtéž. s. 224.

³⁴⁹ Tamtéž. s. 34.

skály do Pysku.³⁵⁰ Tyto závody byly hojně sledovány diváky.³⁵¹ Svazarm se roku 1958 rozšířil i o radisty a střelce. Členové společně budovali klubovnu, dílny, střelnici i cvičiště pro psy.³⁵² Motoristé kromě závodů pořádali různé spanilé jízdy, které obyčejně byly zakončeny ve Společenském domě či jiném prostoru, ve kterém proběhla taneční či jiná zábava.³⁵³

Dne 13. března 1946 se v hostinci Na Růžku konala ustavující schůze místního spolku Československého červeného kříže.³⁵⁴ Tento spolek téhož roku, co byl založen, uspořádal slavnost míru a s ní i sbírku o Velikonocích. O Vánocích nadělil žákům místních škol Kamenického Šenova, Kerhartic, Oldřichova, Pysku, Práchně a Mistrovic dárky. Spolek dále pomáhal nemocným, novorozeňatům atd. K dispozici měl místnosti v budově na dnešním Náměstí T. G. Masaryka čp. 25.³⁵⁵ Spolek často vypomáhal lékařům při prohlídkách školní mládeže a dalších lékařských aktivitách.³⁵⁶ V roce 1959 byl spolku zbourán dům čp. 25,³⁵⁷ což velmi oslabilo jeho činnost. Od té doby členové spolku hlavně nahrazovali sestry místního zdravotního střediska, když onemocněly.³⁵⁸

Svaz žen se staral o záležitosti tehdejší ženy, její rodiny, hlavně pak dětí³⁵⁹ a členky projednávaly nedostatky a potřeby s MěNV, dále pořádaly vzdělávací přednášky. Výbor pořádal zájezdy do Terezína, Prahy a jiných měst.³⁶⁰

³⁵⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Svazarm*, kartón 83, inv. č. 385, 1953–1988.

³⁵¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 13.

Tamtéž. s. 34.

³⁵² Tamtéž. s. 23.

³⁵³ Tamtéž. s. 36.

³⁵⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 31.

³⁵⁵ Tamtéž. s. 32.

³⁵⁶ Tamtéž. s. 121.

³⁵⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 41.

³⁵⁸ Tamtéž. s. 83.

³⁵⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 122.

³⁶⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 55.

Československý svaz mládeže se kromě pořádání přednášek a besed věnoval široké pomoci ve městě, od pomoci zemědělcům až k menším opravám různých společenských zařízení. Do roku 1958 byl tento svaz poměrně nečinný, zlom nastal po příchodu Jany Lorencové, místní učitelky, která vnesla do svazu život. Sama vedla pěvecký kroužek, který několikrát veřejně vystupoval.³⁶¹ Od téhož roku vydával svaz i svůj časopis *Mládí vpřed*.³⁶²

Výstavní činnosti se nejvíce věnovaly Československý svaz chovatelů drobných hospodářských zvířat,³⁶³ Základní organizace Československého svazu včelařů, Ovocnářsko–zahradnický svaz a Klub filatelistů. Československý svaz chovatelů drobných hospodářských zvířat fungoval v Kamenickém Šenově samostatně až do roku 1974. V tomto roce byl úbytek členů tak velký, že byl spolek zrušen a zbývající členové přešli pod stejnojmenný spolek v Novém Boru.³⁶⁴ Místní organizace Československého svazu včelařů se společenského života účastní od roku 1960, kdy byla založena. Výstavku úlů a včelařských potřeb uspořádali členové svazu již v roce založení při oslavách VŘSR.³⁶⁵ Ovocnářsko–zahradnický svaz byl založen roku 1965.³⁶⁶ Svaz pořádal výstavy vypěstovaných plodin.³⁶⁷ Zahrádkáři byli velmi aktivní a jejich kolonie na kraji města se rychle rozrůstala, dodnes existují zahrádkářské kolonie na stejných místech.³⁶⁸ Klub filatelistů existuje od roku 1951, patřil pod různé sklářské podniky, roku 1965

³⁶¹ Tamtéž. s. 22–23.

³⁶² Tamtéž. s. 40.

³⁶³ Tamtéž. s. 54.

³⁶⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Český svaz chovatelů drobného hospodářského zvířectva*, kartón 83, inv. č. 385, 1964–1974.

SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 212.

³⁶⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 83.

³⁶⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Český ovocnářský a zahradnický svaz*, kartón 83, inv. č. 385, 1965–1989.

³⁶⁷ Tamtéž.

³⁶⁸ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 211.

se začlenil pod Svaz československých filatelistů. Pomocí výstav³⁶⁹ propagoval československé známky.³⁷⁰

Spolky Kamenického Šenova byly rozmanité a organizovaly mnoho obyvatel, největší členskou základnu měly Svaz československo–sovětského přátelství a Svazarm. Důležitá byla vzájemná spolupráce spolků, které organizovaly různé společenské akce např. Svaz protifašistických bojovníků společně s Výborem žen zorganizoval zájezd do Terezína v roce 1964 na mírové slavnosti, které se tam konaly.³⁷¹ Výbor žen organizoval s Československým červeným křížem několik zdravotnických přednášek.³⁷² Největší slávě ze všech společenských akcí pořádaných místními spolky se těšila plesová sezona, která probíhala začátkem každého roku.³⁷³ Taneční zábavy neprobíhaly pouze v rámci plesové sezony, ale také v průběhu celého roku, např. v roce 1976 TJ Jiskra uspořádala 11 podobných akcí.³⁷⁴ Myslivecký spolek Sluka dlouhodobě pořádal silvestrovské zábavy.³⁷⁵ Místní spolky byly často součástí stejnojmenných spolků, které například sídlily ve větších městech, nejčastěji pak patřily pod místní organizaci

³⁶⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980. r. 1978, s. 25.

³⁷⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 180.

SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Český ovocnářský a zahradnický svaz*, kartón 83, inv. č. 385, 1965–1989.

³⁷¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 32.

³⁷² SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 49.

SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Československý svaz žen*, kartón 83, inv. č. 385, 1952–1972.

³⁷³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Povolování tanečních zábav*, kartón 78, inv. č. 342, 1946–1954.

SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Svaz včelařů*, kartón 83, inv. č. 385, 1947–1978.

³⁷⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Tělovýchovná jednota Jiskra*, kartón 83, inv. č. 385, 1959–1988.

³⁷⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964. s. 42.

Národní fronty. Některé byly samostatné a některé patřily pod místní podniky. Například Svazarm Kamenického Šenova v roce 1974 přešel pod n. p. Lustry.³⁷⁶

³⁷⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Svazarm*, kartón 83, inv. č. 385, 1953–1988.

5 Závěr

Společenský život po konci druhé světové války je zajímavý svým opětovným formováním. V této době prakticky zanikla veškerá aktivita v místním společenském životě kvůli odsunutí německých obyvatel Kamenického Šenova. Němci tvořili před koncem druhé světové války většinu obyvatel města. Nově příchozí a starousedlé menšinové české obyvatelstvo města se snažilo o využití co nejvíce společenských podniků. To lze pozorovat u přebírání hostinců a restaurací českými správci,³⁷⁷ využívání místního kina a dalších institucí. Pro některé instituce se ovšem musely hledat nové prostory z důvodu špatného stavu původních budov. Tak tomu bylo s budovou muzea, pro které se musela najít budova nová. Infrastruktura německého Steinschönau byla často novým, českým obyvatelstvem, využita na maximum.

Nové české obyvatelstvo ovšem nebylo schopné využít veškeré dědictví, které zde zanechali Němci po roce 1945. Českých obyvatel nebyl pro vytvořenou infrastrukturu společenského života v Kamenickém Šenově dostatek. V roce 1930 žilo v Kamenickém Šenově 5340 obyvatel. Toto číslo kleslo na 4919 obyvatel po roce 1938 z důvodu odstěhování českých obyvatel po postoupení československého pohraničí nacistickému Německu. Největší úbytek v počtu obyvatel města nastal po vysídlení německých obyvatel. Obyvatelstvo v roce 1950 čítalo 3176 osob.³⁷⁸ Je zřejmé, že z původně německého města vzniklo mnohem méně obydlené české město. Toto vedlo k opuštění mnoha společenských budov z důvodu jejich nevyužití. Příkladem může být např. bývalý hotel Mercantille, který měl jako hotel po druhé světové válce nulové využití. Následně byl využíván např. jako Středisko pracujících dorostu, tedy prostory určené pro ubytování učňů.³⁷⁹ Dalšími příklady nevyužití všech prostorů jsou zaniklé německé hostince.³⁸⁰ Stejně tomu bylo s mnohými obytnými domy, které chátraly, či byly bourány.³⁸¹

³⁷⁷ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Restaurace, hostince – síť provozoven, jejich stav a vybavení, rušení*, kartón 69, inv. č. 276, 1945–1978.

³⁷⁸ Neznámý autor, *Kamenický Šenov–historie*, [online], [citováno dne 8. 4. 2025]. Dostupné z: <http://www.luzicke-hory.cz/mista/index.php?pg=obksenc>.

³⁷⁹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 163.

³⁸⁰ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Restaurace, hostince – síť provozoven, jejich stav a vybavení, rušení*, kartón 69, inv. č. 276, 1945–1978.

³⁸¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Evidence budov (čp. 1–500)*, kartón 65, inv. č. 114, 1954–1966. SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Evidence budov (čp. 500–990)*, kartón 65, inv. č. 115, 1954–1966.

Jde tedy říci, že české obyvatelstvo převzalo město společensky až předimenzované pro jeho reálné využití.

Dalším problémem bylo vlastnictví budov, které většinou připadly státu, jelikož se mnoho těchto budov po druhé světové válce znárodnilo. Některé prostory, jako např. hostince, restaurace a podobná zařízení se dostaly do rukou národním podnikům, které se o tyto budovy v poměrně odlehlém městě, jakým je Kamenický Šenov, nestaraly. Tyto budovy pak i přes snahu místních obyvatel chátraly, a nakonec bylo mnoho objektů opuštěno.

I přesto se již existující materiální základna v Kamenickém Šenově využila a díky ní mohl být v období let 1945–1989 společenský život velmi bohatý, často byly pořádány různé akce, přednášky na témata vzdělávací, historická, ale i politická a další, kino nabízelo filmová představení mnoho dní v týdnu, probíhaly karnevaly, estrády, poutě, koncerty,³⁸² oslavy výročí a svátků, sportovní akce v průběhu celého roku atd. I přes občasnou stagnaci, např. při nedostatku obyvatel věnujících se společenským aktivitám po okupaci Československa armádami států Varšavské smlouvy v roce 1968,³⁸³ zde společenský život nikdy neutichl úplně. Velkou část společenského života tvořily akce, které byly podmíněny komunistickým režimem, a také jím byly silně ovlivněny hlavně ideologicky a propagandou. Režim zasahoval i do aktivit volnočasových a sportovních. Mnoho lidí kvůli provázání volnočasového života s politickým některé aktivity vykonávat nemohlo. Často velká centralizace a potřeba kontroly komunistického režimu mohla společenský život omezovat.

Kulturní akce této doby symbolizují oslavy měsíce května, ve kterém probíhaly každoročně dvě největší oslavy a to 1. máj a Den osvobození 8. května. Těchto oslav se účastnilo v Kamenickém Šenově skoro všechno obyvatelstvo, často nuceně, jak tomu bylo v celém Československu. Tyto oslavy byly tak významné, že i přes velmi špatné počasí

³⁸² SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Povolování tanečních zábav*, kartón 78, inv. č. 342, 1946–1954. SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Výkazy o kulturně výchovné činnosti*, kartón 78, inv. č. 344, 1961–1976.

³⁸³ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 112.

v některých letech nebyly přesunuty či zrušeny.³⁸⁴ Oslav 1. máje se účastnily všechny spolky, které spolupracovaly na programu celého dne.³⁸⁵

Nejvíce společenských akcí pořádala Osvětová beseda, která pracovala do roku 1964 na přípravách a provedení jednotlivých oslav a společenských akcí ve městě. V průběhu let vznikaly i další instituce, které se zabývaly společenským životem a pomáhaly ho utvářet. Roku 1956 se k Osvětové besedě přidal Závodní klub Borského skla.³⁸⁶ Jako další akce pořádal Rudý koutek n. p. Lustry. Pořádání společenských akcí ale v roce 1965 převzal Jednotný klub pracujících.³⁸⁷ Od tohoto roku zpracovával Jednotný klub pracujících jednotný program kulturních akcí a ustavil několik nových zájmových kroužků, např. divadelní kroužek, který následně sehrál mnoho divadelních her v rámci různých akcí ve městě.³⁸⁸

Významný úpadek ve společenském životě je vidět od poloviny 60. do poloviny 70. let, a to z několika důvodů. Prvním důvodem je rozšíření televizorů.³⁸⁹ Druhým důvodem byla již zmíněná okupace vojsk Varšavské smlouvy, která ukončila tzv. Pražské jaro, dobu, při které vládla svoboda slova. Vstup spojeneckých vojsk zničil důvěru mnoha obyvatel Československa, kteří se mohli delší dobu společenského života stranit z důvodu zklamání.³⁹⁰ Třetím důvodem byla přestavba kina, která v této době probíhala.³⁹¹ A posledním důvodem je přestavba Jednotného klubu pracujících v dolní části města, která probíhala několik let. Tato přestavba započala rok po celkovém převzetí společenského života do rukou Jednotného klubu

³⁸⁴ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957. s. 242.

³⁸⁵ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 173.

³⁸⁶ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pořádání divadelních představení, koncertů a estrád. Divadlo ve městě*, kartón 76, inv. č. 323, 1945–1971.

³⁸⁷ Ilustrační přílohy, obrázek č. 15.

³⁸⁸ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 22–23.

³⁸⁹ Tamtéž. s. 23.

³⁹⁰ Jiří FIDLER, *21. 8. 1968 Okupace Československa: bratrská agrese*, Praha 2003.

³⁹¹ SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kino – programy, provoz, opravy*, kartón 76, inv. č. 324, 1946–1988.

pracujících, který v této budově sídlil a vykonával činnost. Členové klubu se tedy více méně nescházeli a vykazovali v podstatě nulovou činnost.³⁹²

Společenské aktivity v Kamenickém Šenově byly v letech 1945–1989 prostorem pro sdružování obyvatel města, ale také pro seberealizaci jednotlivců v aktivitách, které je naplňovaly. Obyvatel města měl na výběr z mnoha aktivit, sport, umělecká činnost, zahradnická, chovatelská atd. Celková organizace společenského života sice spadala pod taktovku několika jedinců, kteří zasedali ve vedoucích výborech, ale na realizaci se podílelo mnoho obyvatel města. Většina prací na společenských budovách a místech byla provedena v rámci akcí Z, při kterých obyvatelé města opravovali nejen prostor, který využívali při své volnočasové aktivitě, ale i další veřejné prostory města.

Společenský život Kamenického Šenova byl v minulém století mnohem bohatší než dnes. Společenských akcí se pořádá v přítomnosti zlomek. Jejich přípravám se nevěnuje tak široká veřejnost, jak tomu bylo dříve. Nejlépe je na tom sport, který ale již nevyužívá budovu Sokolovny a ta chátrá. Kino Hvězda již několik let nefunguje. Sít' stravovacích, a hlavně ubytovacích zařízení je taktéž mnohem menší. Pozornost je aktuálně věnována muzeu, které se rekonstruuje a městské knihovně, jejíž rekonstrukce se dokončuje.

³⁹² SOkA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979. s. 191.

Tamtéž. s. 137.

6 Seznam použité literatury a pramenů

Prameny:

SOka Česká Lípa, Archiv města Kamenický Šenov, *Inventář archivního fondu*, NAD č. 52, archivní pomůcka č. 11.

SOka Česká Lípa, Archiv města Kamenický Šenov, *Muzejní spolek a muzeum: finanční záležitosti, ochrana při náletech*, evidenční jednotka 150, inv. č. 1859, 1938.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Inventář archivního fondu*, číslo fondu: 925, číslo inventáře: 738, 1945–1990.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pamětní kniha města Kamenický Šenov od května 1945*, kartón 106, inv. č. 449, 1945–1957.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Sklářské muzeum – muzejní sbírky, přehledy činnosti muzea*, kartón 76, inv. č. 320, 1945–1985.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Pořádání divadelních představení, koncertů a estrád. Divadlo ve městě*, kartón 76, inv. č. 323., 1945–1971.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Restaurace, hostince – síť provozoven, jejich stav a vybavení, rušení*, kartón 69, inv. č. 276, 1945–1978.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Peněžní ústavy a úřady v Kamenickém Šenově – zřízení poboček*, kartón 48, inv. č. 195, 1945–1949.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kino – programy, provoz, opravy*, kartón 76, inv. č. 324, 1946–1988.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Povolování tanečních zábav*, kartón 78, inv. č. 342, 1946–1954.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Opravy a převody budovy muzea*, kartón 76, inv. č. 321, 1946–1965.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Rekreace a turistický ruch – pasporty cestovního ruchu, přehledy rekreačních zařízení a objektů, propagace Kam. Šenova, hodnocení rekreační sezony*, kartón 70, inv. č. 277, 1947–1987.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Svaz včelařů*, kartón 83, inv. č. 385, 1947–1978.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Tělesná výchova a sport – předání stadionu Sokolu, zprávy o sportovních akcích*, kartón 79, inv. č. 349, 1948–1985.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Československý svaz žen*, kartón 83, inv. č. 385, 1952–1972.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Svazarm*, kartón 83, inv. č. 385, 1953–1988.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Evidence budov (čp.1–500)*, kartón 65, inv. č. 114, 1954–1966.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Evidence budov (čp. 500–990)*, kartón 65, inv. č. 115, 1954–1966.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika 1958–1964. Městský národní výbor Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 450, 1958–1964.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Tělovýchovná jednota Jiskra*, kartón 83, inv. č. 385, 1959–1988.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Zprávy komise obchodu, rozborů zásobovací situace, obchodní síť, stav budov a vybavení obchodů*, kartón 69, inv. č. 273, 1961–1990.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Výkazy o kulturně výchovné činnosti*, kartón 78, inv. č. 344, 1961–1976.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Oslavy státních svátků a výročí -1. máj, VŘSR, osvobození*, kartón 78, inv. č. 346, 1961–1975.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Zprávy komise obchodu, rozborů zásobovací situace, obchodní síť, stav budov a vybavení obchodů*, kartón 69, inv. č. 273, 1961–1990.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Český svaz chovatelů drobného hospodářského zvířectva*, kartón 83, inv. č. 385, 1964–1974.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Český ovocnářský a zahradnický svaz*, kartón 83, inv. č. 385, 1965–1989.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika sklářského města Kamenický Šenov*, kartón 107, inv. č. 451, 1965–1979.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Místní noviny: Zpravodaj MěNV Kamenický Šenov, Šenovské listy*, kartón 77, inv. č. 337, 1968–1989, 1990.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Dobrovolné organizace, spolky, sdružení – Český svaz protifašistických bojovníků*, kartón 83, inv. č. 385, 1975–1978.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Místní lidová knihovna – zřízení, vybavení, činnost*, kartón 76, inv. č. 331, 1976–1982.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika. Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 454, 1978–1980.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Koncept kronikářských zápisů Kamenický Šenov*, kartón 106, inv. č. 455, 1981–1984.

SOka Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, *Kronika (města Kamenický Šenov)*, kartón 107, inv. č. 453, 1983–1986.

Kronika hokeje Kamenický Šenov, soukromý archiv Jaromíra Pilného.

Libri confirmationum ad beneficia ecclesiastica Pragensem per archidioecesim. Liber primus. Ab anno 1354 usque 1362, Josef Emler (ed.), [online], Praha 1867, [citováno dne: 25. 3. 2025]. Dostupné na: <https://sources.cms.flu.cas.cz/src/index.php?s=v&bookid=1115&page=172>.

Hana DUTÁ ml., Hana DUTÁ st., rozhovor, Kamenický Šenov 21. 2. 2025.

Literatura:

Heinrich BENDEL, Franz FISCHER, Adolf FRITSCHKE, Rudolf HELZEL, Franz MAREŠ, Emil NEDER, August PALME, Alfred PFÜNZER, Gustav PFÜNZER, Rudolf REISSIG, Harald ULLMANN, Wilibalt WALTER, Hermann ZEH, *Das Buch der Stadt Steinschönau*, Berlín 1930.

Helena BRAUNOVÁ, *Sklářské muzeum v Kamenickém Šenově – pobočka Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou*, Kamenický Šenov 1991.

Helena BRAUNOVÁ, Miloslav SOVADINA, *Sklářské muzeum Kamenický Šenov*, Kamenický Šenov 2013.

Jiří FIDLER, *21. 8. 1968 Okupace Československa: bratrská agrese*, Praha 2003. s. 200. ISBN 80-86515-35-4.

Jan GEBHART, Jan KUKLÍK, *Druhá republika 1938–1939: Svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*, Praha 2004. s. 315. ISBN 80-7185-626-6.

Leo CHILLA, *Die kaiserlich königliche Fachschule für Glasindustrie und die mit derselben verbundene Gewerbliche Fortbildungsschule in Steinschönau. 1856-1896*, Kamenický Šenov 1896.

Václav LUKÁŠ, *Sklářské muzeum v Kamenickém Šenově, nová pobočka Muzea skla a bižuterie v Jablonci n. Nis*, Ars vitraria, 1971.

Jaroslav POLÁK, *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, Překlad Markéta SKÁLOVÁ, Děčín 2013. s. 175.

Antonín PROFOUS, *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny*, Díl 4.

August SEDLÁČEK, *Místopisný slovník historický království Českého*, s. 866, nakl. Bursík a Kohout, Praha 1909.

Milena STRACHOVÁ, *Sport v komunistickém Československu 1945–1989 – Organizace sportu v Československé republice v letech 1952–1989*, Praha 2015. ISBN 978-80-87912-38-6.

Radim VÁCHA, Alena SMOLÍKOVÁ, Uwe SOLFRONK, Roman KARPAŠ, Eva LAURINOVÁ (eds.), Harry PALME (autor), *Kamenický Šenov a jeho Starý hřbitov, Pomníky a lidé pod nimi pochovaní, jak vypadali, jací byli, čím se živili a kde bydleli*, Kamenický Šenov 2018. ISBN 978-80-87100-38-7. s. 392.

Marek WAIC, *Sport v komunistickém Československu 1945–1989 – Sjednocování československé tělovýchovy a sportu po druhé světové válce*, Praha 2015. ISBN 978-80-87912-38-6.

R. v. ZIMMERMANN, *Gedenkschrift zum 50jährigen Bestande der k. k. kunstgewerblichen Fachschule für Glasindustrie in Steinschönau (1856–1906)*, in: *Mittheilungen des Nordböhmisches Excursions-Klubs 1*, [online], Česká Lípa 1907, [citováno dne: 31.3. 2025]. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/kvkli/view/uuid:c59a9e56-794b-4991-b357-3b3dcd18742c?page=uuid:8cc63008-e6ac-11e5-bc5e-001b21d0d3a4>.

Kvalifikační práce:

Barbora ČÁSTOVÁ, *Svaz osvobozených politických vězňů v letech 1945–1948*. [online], Praha 2014. Bakalářská práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, [citováno dne 24. 3. 2025]. Dostupné z:

https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/67195/BPTX_2011_2_11210_0_31425_1_0_124267.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Jitka SOBOTKOVÁ, *Komunistické slavnosti v Československu v letech 1948–1989*. [online], Olomouc 2011. Disertační práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, [citováno dne 13. 3. 2025]. Dostupné z: https://theses.cz/id/3gimy8/Disertan_prce.pdf.

Internetové zdroje:

Drahomíra LIPTÁKOVÁ, *Příspěvek k historii místní knihovny*. [online], Kamenický Šenov 2015, [citováno dne 1. 4. 2025]. Dostupné z: <https://knihovnaksenov.webk.cz/pages/o-knihovne.html>.

Neznámý autor, *Kino Hvězda*, [online], Kamenický Šenov, [citováno dne 3. 4. 2025]. Dostupné z: <https://www.kamenicky-senov.cz/kultura-a-sport/kino-hvezda/>

Neznámý autor, *Kamenický Šenov–historie*, [online], [citováno dne 8. 4. 2025]. Dostupné z: <http://www.luzicke-hory.cz/mista/index.php?pg=obksenc>.

7 Ilustrační přílohy

Obrázek č. 1³⁹³

Obrázek č. 2³⁹⁴

³⁹³ První samostatná budova městského muzea čp.5 na Náměstí T. G. Masaryka. Fotografie pořízená v roce 1900. Radim VÁCHA, Alena SMOLÍKOVÁ, Uwe SOLFRONK, Roman KARPAŠ, Eva LAURINOVÁ (eds.), Harry PALME (autor), *Kamenický Šenov a jeho Starý hřbitov, Pomníky a lidé pod nimi pochovaní, jak vypadali, jací byli, čím se živil a kde bydleli*, Kamenický Šenov 2018. ISBN 978-80-87100-38-7. s. 195–196.

³⁹⁴ Kašna s maskaronem lva, která zbyla po zbourání budovy čp. 5. Fotografie z roku 2025.

Soukromý archiv Jana Kouta.

Obrázek č. 3³⁹⁵

*Obraz s domem čp. 69 v Kamnitzerstrasse (dnes Sklářské muzeum).
Namalováno v r. 1860.*

Obrázek č. 4³⁹⁶

³⁹⁵ Budova dnešního sklářského muzea v roce 1860.

Radim VÁCHA, Alena SMOLÍKOVÁ, Uwe SOLFRONK, Roman KARPAŠ, Eva LAURINOVÁ (eds.), Harry PALME (autor), *Kamenický Šenov a jeho Starý hřbitov, Pomníky a lidé pod nimi pochovaní, jak vypadali, jací byli, čím se živili a kde bydleli*, Kamenický Šenov 2018. ISBN 978-80-87100-38-7. s. 134–135.

³⁹⁶ Budova dnešního sklářského muzea v roce 1905.

Radim VÁCHA, Alena SMOLÍKOVÁ, Uwe SOLFRONK, Roman KARPAŠ, Eva LAURINOVÁ (eds.), Harry PALME (autor), *Kamenický Šenov a jeho Starý hřbitov, Pomníky a lidé pod nimi pochovaní, jak vypadali, jací byli, čím se živili a kde bydleli*, Kamenický Šenov 2018. ISBN 978-80-87100-38-7. s. 134–135.

Obrázek č. 5³⁹⁷

Obrázek č. 6³⁹⁸

³⁹⁷ Areál Tavba, který se dochoval ve stejné podobě.

Jaroslav POLÁK, *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, Překlad Markéta SKÁLOVÁ, Děčín 2013. s. 44.

³⁹⁸ Budova zamýšleného muzea po druhé světové válce, nakonec zde muzeum provozováno nebylo. Nakonec zde fungoval hotel Společenský dům. Fotografie pořízená v roce 1888.

Radim VÁCHA, Alena SMOLÍKOVÁ, Uwe SOLFRONK, Roman KARPAŠ, Eva LAURINOVÁ (eds.), Harry PALME (autor), *Kamenický Šenov a jeho Starý hřbitov, Pomníky a lidé pod nimi pochovaní, jak vypadali, jací byli, čím se živil a kde bydleli*, Kamenický Šenov 2018. ISBN 978-80-87100-38-7. s. 458–460.

Obrázek č. 7³⁹⁹

Obrázek č. 8⁴⁰⁰

³⁹⁹ Bývalá budova muzea čp. 57. Muzeum zde bylo poprvé otevřeno po druhé světové válce roku 1949. Fotografie pořízena v roce 1934.

Radim VÁCHA, Alena SMOLÍKOVÁ, Uwe SOLFRONK, Roman KARPAŠ, Eva LAURINOVÁ (eds.), Harry PALME (autor), *Kamenický Šenov a jeho Starý hřbitov, Pomníky a lidé pod nimi pochovaní, jak vypadali, jací byli, čím se živil a kde bydleli*, Kamenický Šenov 2018. ISBN 978-80-87100-38-7. s. 359–361.

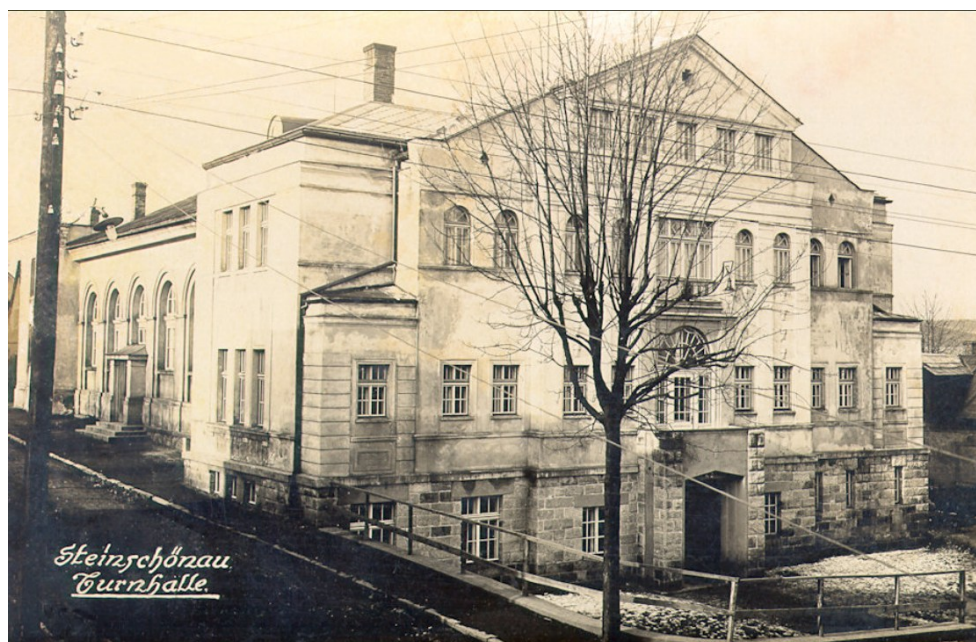
⁴⁰⁰ Budovy dnešní obřadní síně, dříve zde sídlila místní knihovna. Fotografie z roku 2025.

Soukromý archiv Jana Kouta.

Obrázek č. 9⁴⁰¹

Obrázek č. 10⁴⁰²

⁴⁰¹ Původní budova Sokolovny na pohlednici z roku 1898 s popiskem Turnhalle (uprostřed)

Soukromý archiv Stanislava Kopeckého, *Pohlednice Kamenického Šenova z roku 1898*, [online], [citováno dne 31. 3. 2025]. Dostupné z: <http://www.luzicke-hory.cz/galerie/index.php?pg=hpkscnc>.

⁴⁰² Dnešní budova Sokolovny.

Soukromý archiv Jiřího Rosola, *Pohlednice Steinschönau Turnhalle*, [online], [citováno dne 31. 3. 2025]. Dostupné z: <http://www.luzicke-hory.cz/galerie/index.php?pg=hpkscnc>.

Obrázek č. 11⁴⁰³

Obrázek č. 12.⁴⁰⁴

⁴⁰³ Budova kina Hvězda před rekonstrukcí.

Jaroslav POLÁK, *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, Překlad Markéta SKÁLOVÁ, Děčín 2013. s. 91.

⁴⁰⁴ Budova kina Hvězda po rekonstrukci. Fotografie z roku 2025.

Soukromý archiv Jana Kouta.

Obrázek č. 13⁴⁰⁵

Obrázek č. 14⁴⁰⁶

⁴⁰⁵ Chata na Vyhlídce u Práchně.

Jaroslav POLÁK, *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, Překlad Markéta SKÁLOVÁ, Děčín 2013. s. 146.

⁴⁰⁶ Chata na Vyhlídce u Práchně.

Jaroslav POLÁK, *Kamenický Šenov na starých pohlednicích*, Překlad Markéta SKÁLOVÁ, Děčín 2013.

Obrázek č. 15⁴⁰⁷

Obrázek č. 16⁴⁰⁸

⁴⁰⁷ Budova kulturního domu vystaveného zároveň s areálem n. p. Lustry.

Soukromý archiv Jana Kouta.

⁴⁰⁸ Sklářské muzeum Kamenický Šenov, *plakát k výstavě Ludviky Smrčkové*, 1973.

Výstava umělkyně Ludviky Smrčkové, která obsahovala ryté sklo a návštěvníkům byl přístupna od 24. března do 3. června.

Obrázek č. 17⁴⁰⁹

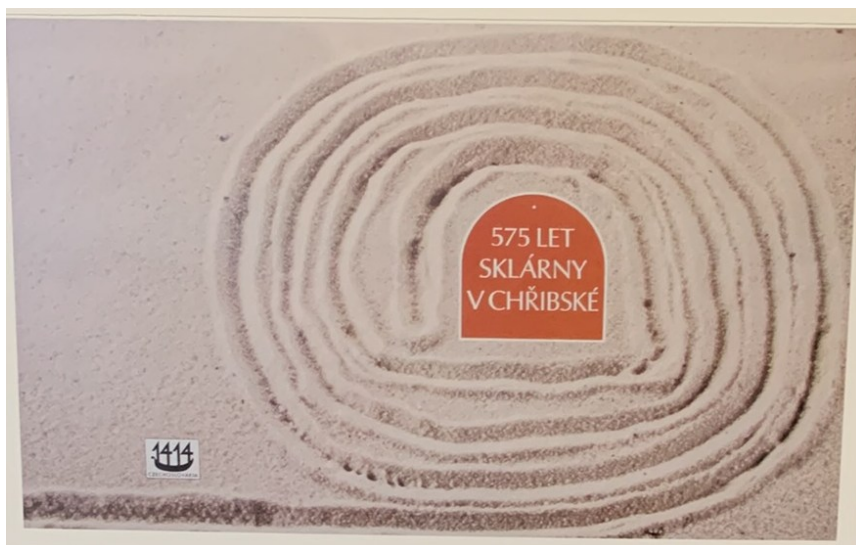
Obrázek č. 18⁴¹⁰

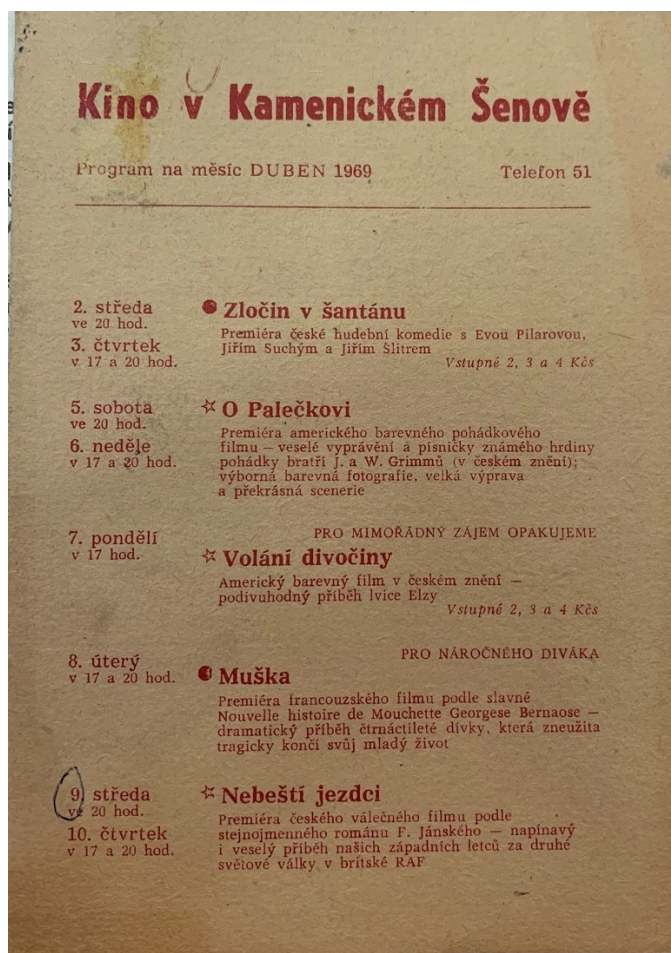
⁴⁰⁹ Sklářské muzeum Kamenický Šenov, *plakát k výstavě Slabostěnné sklo sklářských mistrů Voglů a Fleků*, 1978. Umělci z rodin Voglů a Fleků byly v té době aktivními ve sklářství, takže se jednalo o aktuální sklářské umění.

⁴¹⁰ Sklářské muzeum Kamenický Šenov, *plakát k výstavě Josefa Michala Hospodky Sklo a obrazy*, 1983.

Obrázek č. 19⁴¹¹

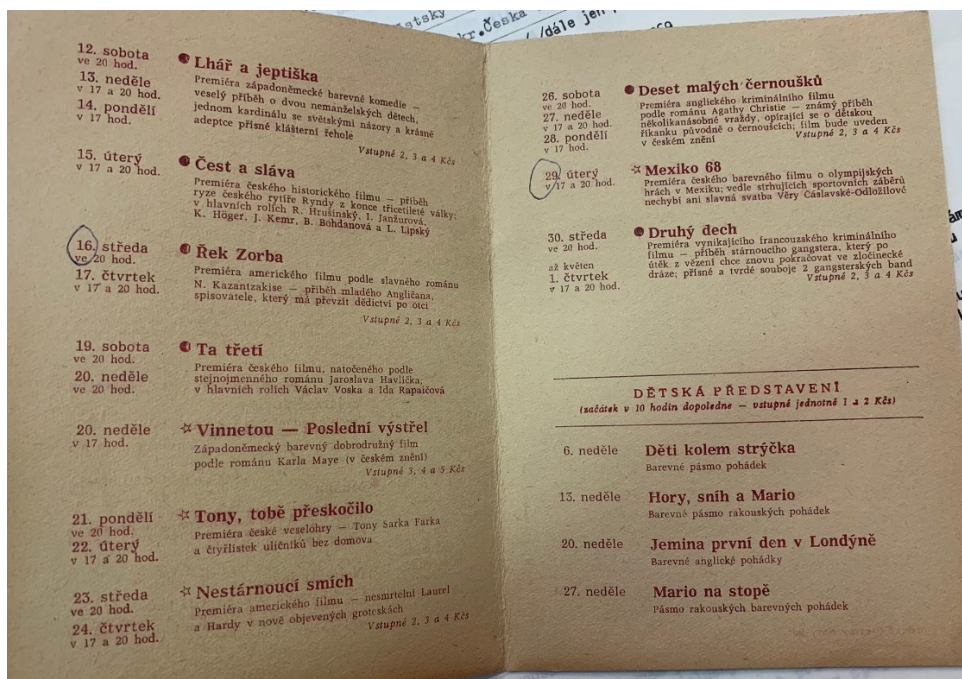
Obrázek č. 20⁴¹²

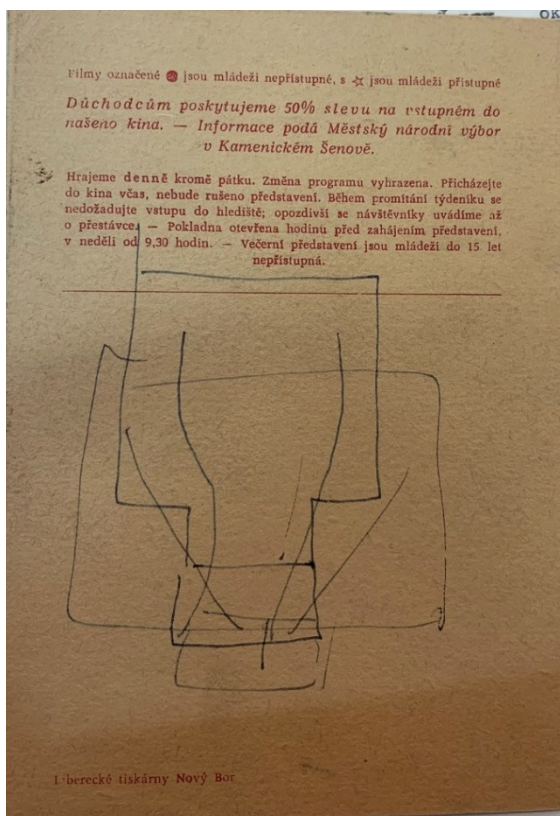
⁴¹¹ Sklářské muzeum Kamenický Šenov, plakát k výstavě 575 let sklárny v Chřibské, 1989.

⁴¹² SOKA Česká Lípa, MěNV Kamenický Šenov, Kino – programy, provoz, opravy, kartón 76, inv. č. 324.

Obrázek č. 21⁴¹³

Obrázek č. 22⁴¹⁴

⁴¹³ Tamtéž.

⁴¹⁴ Tamtéž.

Obrázek č. 23⁴¹⁵

Sklářské muzeum Kamenický Šenov – přehled pořádaných výstav a akcí	
	1968
	Otevření muzea v rekonstruované budově bývalé rafinerie J. & L. Lobmeyr Stálá expozice rytého a broušeného skla 17. - 20. stol. Expozice svítidel n. p. Lustry v Kam. Šenově Výstava sklářské školy v Kam. Šenově
	1969
	reinstalace expozic
	1972
03 - 06/72	Ryté sklo kamenickošenovské a novoborské oblasti
	1973
	Ludvika Smrčková - Ryté sklo Výstava maturitních prací žáků SPŠS sklářské (již po 3.) Jílkova sbírka vystavena ve zvláštní místnosti
	1974
květen - ?	250 let výroby svítidel na Kamenickošensku (současná produkce)
	1975
04 - 12/75	Výstava skla a svítidel ke 30. výročí osvobození, vydána propagační brožura
	1976
04 - 12/76	120. výročí založení SPŠS v Kam. Šenově
	1977
05 - 12/76	do 1/2 května muzeum uzavřeno Sklo a světlo - n. p. Lustry Kam. Šenov
	1978
02 - 04/78	Výstava k 31. výročí Vítězného února
05 - 12/78	Slabostěnné sklo - Flekovi a Vogelovi
	1979
do 02/80	Litofanie - m. j. práce K. Pfohla z Kam. Šenova
	1980
04/80 - 03/81	Historie a současnost jablonecké bižuterie
	1981
05/81 - 02/82	125. výročí založení SPŠS v Kam. Šenově

⁴¹⁵ Sklářské muzeum Kamenický Šenov, *Strojepis s výstavami sklářského muzea Kamenický Šenov.*

05/82 - 03/83	1982 Sbírka skla Václava Jílka
04 - 06/83 06 - 12/83	1983 Josef Michal Hospodka - Sklo a obrazy Národní umělkyně Ludvika Smrčková
06/84 - 04/85	1984 Současné ryté sklo - ke 100. výročí Roku hudby
04 - 05/85 05/85 - 02/86	1985 40 let české sklářské školy v Kam. Šenově, poválečná historie školy Karel Wünsch, vydán katalog
02 - 04/86 03 - 07/86 08/86 - 05/87	1986 100 let Rücklovy sklářské hutě / Sklotas 130. výročí založení SUPŠS v Kam. Šenově - výstava prací pedagogů, vydán katalog Vilém Veselý - Sklo, vydán katalog
05/87 - 03/88	1987 Ryté sklo 19. století (Kamenickošenovsko)
05 - 09/88 09/88 - 04/89	1988 Rytec skla Bohuslav Horáček, výstava rytin dle návrhů výtvarníků, vydán katalog Pavel Werner - Sklo, vydán katalog
04/89 - 01/90	1989 575 let sklárny v Chřibské, vydán katalog Do roku 1992 v suterénu SM současná produkce sklárny v Chřibské
02 - 11/90 12/90 - 05/91	1990 Marie Glückaufová - Sklo, vydán katalog Vladimír Klein - Sklo, vydán katalog
06/91 - 10/92	1991 135. výročí založení SUPŠS v Kam. Šenově - práce studentů
Výstavy jinde:	Spoluúčast na výst. v Poatié ve Francii. Presentováno 37 sbírkových předmětů.
17.12. - 13.06.93	1992 Ryté sklo 20. století - ze sbírek muzea, m. j. zastoupeny exponáty z produkce firmy Lobmeyr v Kamenickém Šenově: návrhy Lipská, Lipský, Cejnar, Hellerová aj.

⁴¹⁶ Tamtéž.